

KENMERK:

BB20-074-VO-01 (DEFINITIEF)

BETREFT:

**BEGELEIDEND DOCUMENT RISICOKAART ONTPLOFBARE
OORLOGSRESTEN**

GEMEENTE:

WOUDENBERG

OPDRACHTGEVER:

GEMEENTE WOUDENBERG/RAAP

Documentcode: BB20-074
Aantal pagina's: 58
Datum: 29 oktober 2021
Status: Definitief

BeoBOM

Bezoekadres:
Damstraat 24
3371 AD Hardinxveld-Giessendam

Postadres:
Damstraat 24
3371 AD Hardinxveld-Giessendam

T: +31 (0)10-8202920
E: info@beobom.nl

KVK: 61002046
BTW: NL 08541.59.587.B01

Inhoud

Inleiding	5
1. Algemeen	6
1.1 Begrenzing projectgebied	6
1.2 Doel	6
1.3 Terminologie	7
1.5 Chronologische gebeurtenissenlijst	11
1.6 GIS-data	12
2. Onderzoekresultaten	15
2.1 Algemeen	15
2.2 Meidagen 1940	15
2.3 Luchtoorlog	16
2.5 Verdedigingswerken	18
2.6 Bevrijding	19
2.7 Eindproducten	20
Conclusie en advies	24
Afkortingen en begrippen	25
Bijlage 1. Geraadpleegde literatuur	26
Bijlage 2. Geraadpleegd archiefmateriaal	27
Bijlage 3. Geraadpleegd luchtfotomateriaal	39
Bijlage 4. Geraadpleegd eerder uitgevoerd onderzoek (losbladig)	43
Bijlage 5. Overige bronnen	44
Bijlage 6. Ruimingen EODD	45
Bijlage 7. Mijnevelden (ruim- en legrapporten)	50
Bijlage 8. Chronologische gebeurtenissenlijst (losbladig)	55
Bijlage 9. BB20-074-VO-01-OT-01 Gebeurtenissenkaart (losbladig)	56
Bijlage 10. BB20-074-VO-01-OT-02 Bodembelastingkaart (losbladig)	57
Bijlage 11. Protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten	58

Projectnaam:	Risicokaart OO Gemeente Woudenberg
Opdrachtgever:	RAAP
Projectadres:	Gemeente Woudenberg
Besteknr./opdrachtnr.	BB20-074
Werkomschrijving:	Uitvoering Vooronderzoek Ontfplofbare Oorlogsresten en samenstellen OO bodembelastingkaart conform het WSCS-OCE en CS-VROO
Doelstelling:	Uitvoering vooronderzoek OO/opstellen gemeentelijke risicokaart OO
Uitvoerder	BeoBOM

Autorisatie rapportage en bodembelastingkaart:

Naam	Functie	Paraaf
F.G.J. Barink	Bevoegd lid management	
J. Rotteveel	Senior historisch onderzoeker	

Auteur(s):

Naam	Functie	Paraaf
J. Rotteveel	Senior historisch onderzoeker	
T. Koopmans	Senior historisch onderzoeker	
J. Boelen	Historisch onderzoeker	

Bodembelastingkaart:

Naam	Functie	Paraaf
J. Rotteveel	GIS operator	

Inleiding

Recentelijk verleende de gemeente Woudenberg BeoBOM en RAAP de opdracht tot het uitvoeren van een gemeentebreed Historisch Vooronderzoek Ontplofbare Oorlogsresten (hierna: Risicokaart OO) en gelijktijdige aanvulling van de archeologische verwachtingskaart. Voorliggend onderzoek is opgesteld conform de meest actuele versie van het vrijwillig Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse Ontplofbare Oorlogsresten (29 januari 2021). In dit certificatieschema wordt een onderscheid gemaakt tussen een vooronderzoek conflictperiode (1939-1945) en een vooronderzoek na-conflictperiode (1946-heden). Het huidige vooronderzoek betreft eerstgenoemde. Op het op basis van dit vooronderzoek samengestelde kaartmateriaal is echter een beperkte mate van naoorlogse bodemingrepen opgenomen, welke als uitgangspunt kunnen dienen voor aanvullend onderzoek na-conflictperiode of risicoanalyses.

Het CS-VROO bevat nog geen concrete handvatten met betrekking tot de afbakening van verdachte gebieden. Om deze reden zijn voor het bepalen van de begrenzing van de uit het vooronderzoek voortgekomen verdachte gebieden de richtlijnen uit het *Werkveldspecifiek Certificatieschema voor het Systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven* (hierna: WSCS-OCE) in acht genomen. Voorliggend document betreft een begeleidend schrijven voor de gemeentelijke bodembelastingkaart/risicokaart OO. De in het CS-VROO opgenomen vereisten met betrekking tot vooronderzoek OO, zoals een chronologische gebeurtenissenlijst, overzicht geraadpleegd bronnenmateriaal, etc. zijn (los) opgenomen in de verschillende bijlagen.

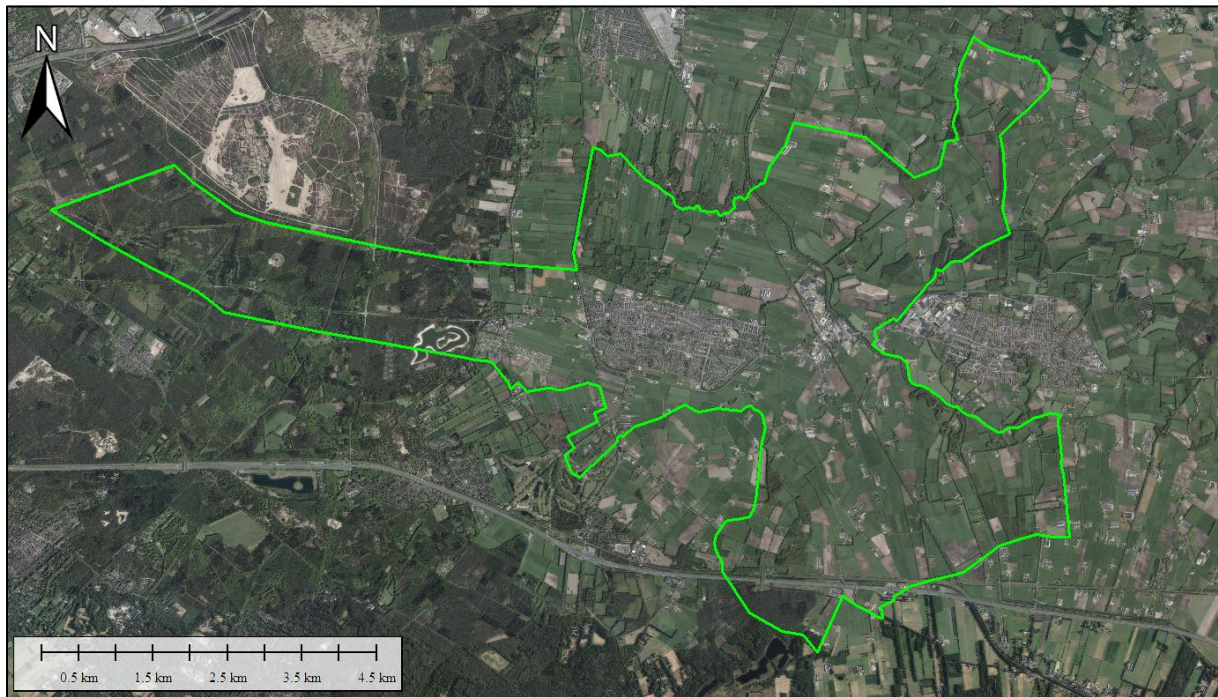
In dit begeleidend document zal nader worden ingegaan op de eigenlijke kaart, bestaande uit een chronologische gebeurtenissenlijst en een tweetal kaarten (de zogenaamde gebeurtenissenkaart en de zogenaamde bodembelastingkaart). Allereerst wordt het onderzochte gebied getoond, gevolgd door een paragraaf met betrekking tot de terminologie en de opbouw van de chronologische gebeurtenissenlijst en het kaartmateriaal. Vervolgens wordt stilgestaan bij het eigenlijke onderzoek: wat heeft het onderzoek opgeleverd?

1. Algemeen

1.1 Begrenzing projectgebied

De gemeente Woudenberg (projectgebied) is gelegen in de provincie Utrecht. Onderstaande figuur toont het projectgebied. Alle afbeeldingen waarop het projectgebied te zien is, zijn noord-zuid georiënteerd. Aan enkele afbeeldingen in voorliggend document is een schaallat toegevoegd. Dit is gedaan om ook bij uitsneden de afstanden goed te kunnen inschatten. Tevens is een noordpijl toegevoegd aan de afbeeldingen waarbij dit als wenselijk wordt gezien.

Figuur 1. De grenzen van de gemeente Woudenberg (groen). Bron satellietbeeld: World Imagery

1.2 Doel

Voor het vooronderzoek conflictperiode dienen de relevante bronnen te worden geïdentificeerd en geraadpleegd. In elk geval dienen te worden geraadpleegd de in onderstaande tabel als ‘verplicht’ aangemerkte bronnen. De als ‘aanvullend’ aangeduide bronnen worden geraadpleegd indien daarvoor aanleiding bestaat. Onderstaande tabel is niet limitatief. In het vervolg van deze rapportage wordt gemotiveerd waarom een aanvullende bron wel of niet is geraadpleegd. De eventuele leemten in de kennis zijn gespecificeerd in de kolom ‘leemten in de kennis’ in de chronologische gebeurtenissenlijst in bijlage 8.

Te raadplegen bronnenmateriaal conform het CS-VROO:

Bron	Verplicht	Aanvullend	Geraadpleegd
Literatuur	√		√
Gemeentearchief en provinciaal archief	√		√
Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)	√		√
Nationaal Archief Den Haag (NA)	√		√

Bron	Verplicht	Aanvullend	Geraadpleegd
Semi-Statisch Informatie Beheer Ministerie Defensie te Rijswijk (SSA)	√		√
Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)	√		√
Luchtfotocollectie Wageningen UR, Kadaster en Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland te Edinburgh	√		√
Krantenberichten	√		√
Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), collectie 575	√		√
Nederlands Instituut voor Militaire Historie, collectie 409		√	√
The National Archives te Londen, gegevens aangaande luchtaanvallen door de Royal Air Force	√		√
The National Archives te Londen, gegevens aangaande artilleriebeschietingen		√	
Bundesarchiv-Militärarchiv te Freiburg	√		√
National Archives and Records Administration II (NARA College Park, VS)		√	√
Getuigenverklaringen		√	
Kadaster (naoorlogs kaartmateriaal)	√		√

Tevens dienen conform het CS-VROO eventuele (voor)onderzoeken door derden te worden geïnventariseerd. Hiervoor heeft BeoBOM onderstaande bronnen/organisaties geraadpleegd:

- De bommenkaart van de Vereniging Explosieven Opsporing (VEO);
- De gemeente Woudenberg (via opdrachtgever);
- ProRail (vanwege de aanwezigheid van railinfrastructuur binnen het projectgebied).

1.3 Terminologie

Voor het opstellen van vooronderzoeken worden voor alle OO-gerelateerde werkvlakken een vijftal gebieden onderscheiden. Voor de verduidelijking wordt dit onderscheid in onderstaande diagram weergegeven:

Projectgebied – gebied waarbinnen de reguliere werkzaamheden uitgevoerd gaan worden. Dit gebied wordt bepaald aan de hand van de door de opdrachtgever aangeleverde gegevens.

Onderzoeksgebied – het gebied waarbinnen het vooronderzoek is uitgevoerd. Het CS-VROO schrijft voor dat de rapportage tenminste de begrenzing van het onderzoeksgebied omvat. Als begrenzing van het te onderzoeken gebied heeft BeoBOM ervoor gekozen geen vaste buffer rond het projectgebied te nemen, om te voorkomen dat gebeurtenissen over het hoofd worden gezien.

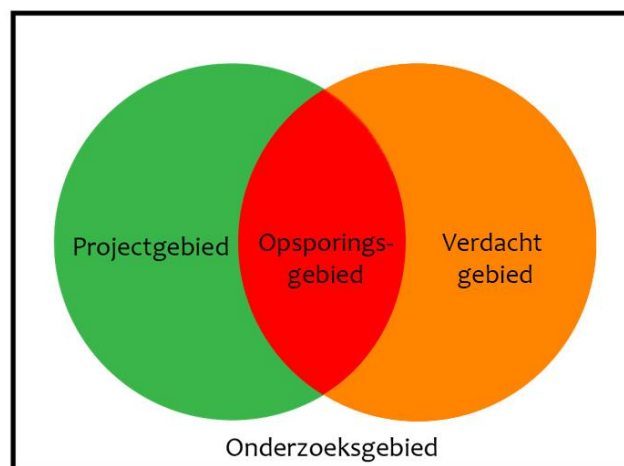

Ten behoeve van ieder vooronderzoek wordt onderzocht op geografische relevante na(a)m(en), dat wil zeggen dat de gebeurtenissen met betrekking tot de geografische locaties waarbinnen het projectgebied is gelegen worden onderzocht. Er wordt op die manier op bijv. straat-, buurtschap-, plaats-, gemeente- en provincieniveau gezocht naar oorlogshandelingen en andere relevante gebeurtenissen. De gevonden gebeurtenissen die in de bronnen worden gekoppeld aan een geografisch relevante locatie en derhalve mogelijk relevant zijn, worden vervolgens gerapporteerd in het vooronderzoek. Ook wanneer deze gebeurtenissen na een nadere analyse geen invloed blijken te hebben op (de directe) omgeving van het projectgebied. Er wordt dus niet zozeer gekeken naar een vaste afstand (buffer) rondom het projectgebied, maar naar gebeurtenissen die in de bronnen worden gekoppeld aan bepaalde locaties die relevant zouden kunnen zijn voor het projectgebied. Omwille van het schetsen van een historische context (bijvoorbeeld het duiden van gebeurtenissen binnen een breder kader zoals een geallieerde operatie als *Market Garden*) kunnen ook gebeurtenissen op grote afstand van het projectgebied worden genoemd.

Verdacht gebied – het deel van het onderzoeksgebied waarbinnen sprake is van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten. De totstandkoming wordt bepaald in hoofdstuk 6 (indien van toepassing).

Opsporingsgebied – gebied waar het verdachte gebied en het projectgebied elkaar overlappen. Wanneer sprake is van een opsporingsgebied dienen aanvullende maatregelen te worden genomen, welke kunnen bestaan uit een opsporingsproces als omschreven in het CS-000, maar ook uit aanvullend bureauonderzoek of andere beheersmaatregelen.

Onverdacht gebied – het gebied dat op de OO bodembelastingkaart niet als ‘verdacht gebied’ is aangemerkt. Dat wil zeggen: niet meer verdacht dan de overige onderzochte Nederlandse bodem waar geen sprake is van specifieke aanwijzingen voor de aanwezigheid van OO.

Figuur 3. Schematische weergave van de verschillende deelgebieden.

Niet-gesprongen explosieven (NGE) – In de praktijk wordt vaak nog de term NGE gehanteerd wanneer men spreekt over ontplofbare oorlogsresten. NGE is een overkoepelende term waarmee bijvoorbeeld ook explosieven voor terroristische doeleinden kunnen worden aangeduid.

Conventionele Explosieven – onder het WSCS-OCE werd gesproken van conventionele explosieven (CE), waaronder worden verstaan (fabrieksmatig geproduceerde) explosieven, niet zijnde geïmproviseerd, nucleair, biologisch of chemisch, die zijn achtergebleven als gevolg van oorlogshandelingen tijdens de Tweede Wereldoorlog en waarop de richtlijnen van het WSCS-OCE van toepassing zijn. Binnen deze definitie vielen ook:

- 🔊 CE die geen explosieve stoffen (meer) bevatten;
- 🔊 Restanten van CE die door leken als zodanig herkenbaar zijn;
- 🔊 Voorwerpen die door leken kunnen worden aangemerkt als CE;
- 🔊 Wapens of onderdelen daarvan.

Ontploffbare Oorlogsresten – onder ontploffbare oorlogsresten wordt verstaan alle achtergelaten ontploffbare munitie en niet-gesprongen munitie zoals bedoeld in artikel 4.10, eerste lid, onderdeel d, van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Er worden de volgende 16 hoofdsorten van ontploffbare oorlogsresten onderscheiden:

- 🔊 Klein-kalibermunitie (KKM);
- 🔊 Geschutmunitie;
- 🔊 Handgranaten;
- 🔊 Geweergranaten;
- 🔊 Munitie voor granaatwerpers;
- 🔊 Raketten;
- 🔊 Afwerpmunitie;
- 🔊 Submunitie;
- 🔊 Onderwatermunitie;
- 🔊 Landmijnen;
- 🔊 Valstrikken;
- 🔊 Explosieve stoffen;
- 🔊 Vuurwerken;
- 🔊 Vernielingsmiddelen;
- 🔊 Ontstekingsinrichtingen;
- 🔊 Toebehoren van munitie.

In het bij dit vooronderzoek behorende kaartmateriaal worden aanvullend onderstaande termen gehanteerd:

Gebeurtenissenkaart – de kaart waarop het geheel van ingetekende oorlogshandelingen en gebeurtenissen is weergegeven. Op basis van deze kaart is de zogenaamde bodembelastingkaart (zie onder) opgesteld.

Inslag afwerpmunitie – locatie waar afwerpmunitie (een vliegtuigbom) is neergekomen

Inslag submunitie – locatie waar submunitie (in onderhavig geval clustermunitie afgeworpen door een vliegtuig) is neergekomen

Inslag geschutmunitie – locatie waar geschutmunitie (een granaat verschoten door geschut) is neergekomen

Beschieting (met boordgeschut) – de beschieting van een locatie door een of meerdere vliegtuigen door middel van het boordgeschut

Vliegtuigcrash – locatie waar een vliegtuig is neergestort

Bemijnde locatie – locatie waar sprake is van geplaatste mijnen ((veelal) ingegraven explosieven welke tot uitwerking komen wanneer een persoon of voertuig druk uitoefent (staan of rijden) op het explosief)

Geschutopstelling – (gegraven) opstelling waar een stuk geschut aanwezig was

Wapenopstelling – (gegraven) opstelling waar een mitrailleur aanwezig was

Schuttersput/munitieopslag –gegraven opstelling voor een soldaat met wapen. In onderhavig geval waren vrijwel alle gegraven opstellingen nabij geschutopstellingen gelegen, wat betekent dat hier tevens sprake kan zijn van munitieopslagen voor geschutmunitie

Troepenbeweging – locatie waar Duitse of geallieerde soldaten zich hadden geplaatst met wapen in afwachting van de vijandelijke opmars, of waarlangs zij zich hebben bewogen

Loopgraaf – gegraven verdedigende militaire structuur waarin soldaten met hun wapens plaats konden nemen om een vijandelijke aanval het hoofd te bieden

Versperring – een door militairen opgeworpen versperring op weg of spoor ter voorkoming van een goede vijandelijke verkeersdoorstroom

Kampement – locatie waar een geallieerd militair kampement was ingericht

Splitterbox – schuilplaats waar een voertuig dekking kon zoeken in geval van een luchtaanval

Schuilloopgraaf – gegraven schuilplaats waar personen dekking konden zoeken in geval van een luchtaanval of beschieting

Vernieling – een door militairen uitgevoerde vernieling van een object ter voorkoming van het in handen vallen van de vijand, al dan niet met explosieven

Oorlogsschade – locatie waar als gevolg van oorlogshandelingen schade is ontstaan aan een pand of kunstwerk

OO-vondst – locatie waar – door andere organisaties dan de EODD - een conventioneel explosief is aangetroffen

Melding EODD – een door de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) uitgevoerde ruiming van een object

Bodembelastingkaart – de kaart waarop het geheel van verdachte gebieden is weergegeven. Deze verdachte gebieden zijn ingetekend op basis van de op de gebeurtenissenkaart ingetekende oorlogshandelingen en gebeurtenissen.

Verdacht gebied – gebied waarin mogelijk OO aangetroffen kunnen worden.

Onverdacht gebied - de op de OO bodembelastingkaart niet als ‘verdacht gebied’ aangeduide locaties kunnen worden beschouwd als onverdacht gebied. Dat wil zeggen: niet meer verdacht dan de overige onderzochte Nederlandse bodem waar geen sprake is van specifieke aanwijzingen voor de aanwezigheid van OO.

Naoorlogs geroerd gebied – gebied waar sinds de oorlog bodemroerende werkzaamheden zijn uitgevoerd, gebaseerd op de BAG en een vergelijking tussen actueel satellietbeeld en luchtfoto's uit de periode 1940-1945, welke mogelijk tot gevolg hebben gehad dat eventueel aanwezige OO zijn verwijderd. Deze kaartlaag geldt als indicatief en is weergegeven ten behoeve van eventueel benodigd vervolgonderzoek op de betreffende locaties. De laag

‘naoorlogs geroerd’ dient niet te worden beschouwd als onverdacht gebied: in hoeverre de naoorlogse bodemroering leidt tot een afname van het verdachte gebied dient in een aanvullend onderzoek nader bepaald te worden

1.5 Chronologische gebeurtenissenlijst

Ten behoeve van het opstellen van de Risicokaart voor de gemeente Woudenberg zijn verschillende bronnen geraadpleegd. Het geheel van uit deze bronnen afkomstige oorlogshandelingen en anderzijds relevante gebeurtenissen, is verwerkt in de zogenaamde chronologische gebeurtenissenlijst. Deze lijst is aangeleverd aan de gemeente Woudenberg. In deze paragraaf wordt uiteengezet uit welke onderdelen (per kolom) de chronologische gebeurtenissenlijst bestaat.

Nummer – uniek nummer behorende bij de betreffende gebeurtenis. Eén of meer nummers/gebeurtenissen kunnen aanleiding geven tot een verdacht gebied dat is voorzien van een code (zie onder);

Type – het soort gebeurtenis. Bijvoorbeeld: *een vliegtuigcrash, bombardement, OO-vondst*;

Gebeurtenis – Beschrijving van de betreffende gebeurtenis, gebaseerd op het bronnenmateriaal;

Datum – de datum waarop deze gebeurtenis plaatsvond;

Tijd (begin) – het tijdstip waarop deze gebeurtenis begon;

Tijd (einde) – het tijdstip waarop deze gebeurtenis eindigde;

Actoren – de bij deze gebeurtenis betrokken uitvoerende actoren. Bijvoorbeeld: *de Royal Air Force*;

Eenheid – de bij deze gebeurtenis betrokken uitvoerende eenheid, onderdeel van bovengenoemde actor(en). Bijvoorbeeld: *2nd Tactical Air Force*;

Subeenheid – de bij deze gebeurtenis betrokken uitvoerende eenheid, onderdeel van bovengenoemde eenheid. Bijvoorbeeld: *No 222 Squadron*;

Materieel – het ingezette voertuig. Bijvoorbeeld: *Jachtbommenwerper*;

Type – het type ingezette voertuig. Bijvoorbeeld: *Supermarine Spitfire*;

Aantal – het aantal ingezette voertuigen met bijbehorende typen;

Plaats – de plaats waar deze gebeurtenis plaatsvond. Bijvoorbeeld: *Woudenberg*

Locatie – de locatie waar deze gebeurtenis plaatsvond (zo nauwkeurig mogelijk). Bijvoorbeeld: *Nabij Boerderij Bruinenburg aan De Ekris*;

Coördinaat – het coördinaat (indien vermeld in de bron) waarop deze gebeurtenis plaatsvond. Bijvoorbeeld: *E4586*;

Archiefstuk – het toegangsnummer en inventarisnummer van het archiefstuk (dikgedrukt) gevolgd door de uit deze bron afkomstige informatie. Bijvoorbeeld: **Archief Eemland, BNR0505, Archief gemeentebestuur Woudenberg 1944-1975, inv.nr. 621.: Op Zaterdag 25 November 1944, s' namiddags plm. 16 uur heeft een bomaanval plaats gevonden op het gedeelte van de spoorlijn Amersfoort-Kesteren gelegen bij de Noordgrens van de gemeente, achter de boerderij "Bruinenburg"**;

Literatuur – de titel van het werk (dikgedrukt) gevolgd door de uit deze bron afkomstige informatie;

Overige bron – de titel van de bron (dikgedrukt) gevolgd door de uit deze bron afkomstige informatie;

Terugkoppeling luchtfoto – hier wordt beschreven in hoeverre de gebeurtenis kan worden gekoppeld aan hetgeen te zien is op het luchfotomateriaal. Bijvoorbeeld: *Op het luchtfotomateriaal van 29 november 1944 (3227) is een tweetal nieuwe inslagen van afwerpmunitie ge-signaleerd;*

Contra-indicaties – het geheel van gevonden contra-indicaties voor de aanwezigheid van OO als gevolg van de gebeurtenis. Bijvoorbeeld: *Op basis van de beschrijving van deze gebeurtenis mag worden aangenomen dat de betreffende luchtdoelgranaat is geruimd.*

Leemten in kennis – het geheel van leemten in kennis met betrekking tot de betreffende gebeurtenis. Bijvoorbeeld: *Van deze gebeurtenis is geen luchtfotomateriaal van geschikte schaal en datum beschikbaar gebleken;*

Verdacht gebied? – beargumentering in hoeverre de gebeurtenis leidt tot een verdacht gebied;

Code – de unieke code van het betreffende verdachte gebied, corresponderend met de aangeleverde shapefiles van de bodembelastingkaart;

Hoofdsoort OO – de ter plaatse van het verdachte gebied mogelijk aan te treffen hoofdsoort OO. Bijvoorbeeld: *Afwerpmunitie.*

Type/kaliber – het ter plaatse van het verdachte gebied mogelijk aan te treffen type/kaliber OO. Bijvoorbeeld: *brisantbommen, 250 en 500 lb;*

Nationaliteit – de nationaliteit van de ter plaatse van het verdachte gebied mogelijk aan te treffen OO. Bijvoorbeeld: *Brits;*

Verschijningsvorm – de verschijningsvorm van de mogelijk ter plaatse van het verdachte gebied aan te treffen OO. Bijvoorbeeld: *Afgeworpen;*

Hoeveelheid – de hoeveelheid ter plaatse van het verdachte gebied mogelijk aan te treffen OO. Bijvoorbeeld: *Enkele;*

Afbakening (horizontaal) – de wijze waarop het verdachte gebied (conform het WSCS-OCE¹) in horizontaal opzicht is afgebakend;

Afbakening (verticaal) – de wijze waarop het verdachte gebied (conform het WSCS-OCE) in verticaal opzicht is afgebakend;

Opmerkingen – eventuele overige opmerkingen;

Betrouwbaarheid – inschatting van de betrouwbaarheid van de informatie uit het betreffende bronnenmateriaal.

1.6 GIS-data

De verschillende op de gebeurtenissenkaart en op de bodembelastingkaart weergegeven punten, lijnen en vlakken zijn als GIS-data (shapefiles) aangeleverd aan de gemeente Woudenberg. Iedere shapefile is voorzien van metadata, de zogenaamde attributes. De shapefiles zijn als volgt samengesteld.

Gebeurtenissenkaart

Nummer – uniek nummer behorende bij de betreffende gebeurtenis, corresponderend met de aangeleverde chronologische gebeurtenissenlijst

¹ Daar de meest actuele versie van het CS-VROO (29 januari 2021) nog geen handvatten bevat voor de afbakening van verdacht gebied zijn de richtlijnen uit het WSCS-OCE als uitgangspunt genomen.

- Type – het soort gebeurtenis. Bijvoorbeeld: een vliegtuigcrash, bombardement, OO-vondst
- Datum – de datum waarop deze gebeurtenis plaatsvond
- OO – hoofdsoort/subsoort/kaliber van de ingezette OO
- Nationaliteit – de nationaliteit van de ingezette OO
- Aantal – de hoeveelheid ingezette OO
- Locatie – de locatie waar deze gebeurtenis plaatsvond
- Bron – de bron waarin deze gebeurtenis wordt vermeld
- Steller – de initialen van de GIS-operator die deze shapefile heeft ingetekend op de kaart
- Status – de status van de shapefile (concept of definitief)
- Opmerkingen – eventuele overige opmerkingen
- Betrouwbaarheid – classificatie van betrouwbaarheid van een op luchtfotomateriaal waargenomen object
- Motivatie – motivatie voor de classificatie van betrouwbaarheid van het op luchtfotomateriaal waargenomen object

Voorbeeld van een shapefile met bijbehorende attributen (gebeurtenissenkaart):

Name:	Geschutopstelling
Feature Type:	Unknown Point Feature
Geometry:	Point location: 158945.061 454325.134 (Lat/Lon: 52° 04' 41.4040" N, 5° 26' 42.6996" E)
Map Name:	Gebeurtenissenkaart_point.shp [Index in Layer: 76]
Right click on an entry for more options (i.e. open URL, etc.)	
Attribute	Value
KENMERK	BB20-074-VO-01
STATUS	Concept 1.2
NAME	Geschutopstelling
TYPE	Geschutopstelling
BRON	Luchtfoto 3 februari 1945, luchtfotonummer 4143
STELLER	BeoBOM
AANTAL	
DATUM	03-02-1945
NUMMER	
LOCATIE	Woudenberg, ten zuiden van
NATIONALIT	Duits
OPMERKINGE	Stelling voor licht luchtdoelgeschut (max 50mm)
BRON1	NARA, RG331, Defence overprint Doorn
BRON2	
BRON3	
BRON4	
BETROUWBAARHEID	Bevestigd
MOTIVATIE	Identiteit met behulp van kaartmateriaal vastgesteld

Figuur 2. Voorbeeld van de attributen behorende bij een shapefile van de gebeurtenissenkaart.

Bodembelastingkaart

- Code – de unieke code van het betreffende verdachte gebied, corresponderend met de aangeleverde chronologische gebeurtenissenlijst
- OO – hoofdsoort van de mogelijk aan te treffen OO
- Type/kaliber – het ter plaatse van het verdachte gebied mogelijk aan te treffen type/kaliber OO
- Verschijningsvorm – de verschijningsvorm van de mogelijk aan te treffen OO. Bijvoorbeeld: *Verschoten*
- Diepte – de volgens de verticale afbakening maximale diepte waarop de betreffende OO mogelijk kunnen worden aangetroffen

Steller – de initialen van de GIS-operator die deze shapefile heeft ingetekend op de kaart
Opmerkingen – eventuele overige opmerkingen

Voorbeeld van een shapefile met bijbehorende attributen (bodembelastingkaart):

Name:	BEO_002 Verdacht gebied geschutmunitie		
Feature Type:	Unknown Area Type		
Geometry:	101 vertices, Perimeter: 462.86 m, Area: 1.143 ha, Bounds: (159916.138, 451940.881, 160062.190, 452096.591)		
Map Name:	BEO_002 Verdacht gebied geschutmunitie 15 cm [Index in Layer: 1]		
Right click on an entry for more options (i.e. open URL, etc.)			
Attribute			Value
<Last Modified Time>			2021-03-17T09:06:39
CODE			BEO_002
NAME		BEO_002 Verdacht gebied geschutmunitie (achtergelaten)	
DIEPTE		2,50m-MV (bodem stelling)	
TYPE		Geschutmunitie, 15 cm	
NATIONALITEIT		Nederlands	
VERSCIJNINGSVORM		Achtergelaten	
OPMERKINGEN		Geen	

Figuur 3. Voorbeeld van de attributen behorende bij een shapefile van de bodembelastingkaart.

2. Onderzoeksresultaten

2.1 Algemeen

Op basis van het geraadpleegde bronnenmateriaal zijn circa 190 gebeurtenissen onderscheiden die in meer of mindere mate van invloed zijn op het grondgebied van de gemeente Woudenberg. In dit hoofdstuk worden enkele resultaten van het onderzoek uitgelicht, onderverdeeld in de volgende categorieën:

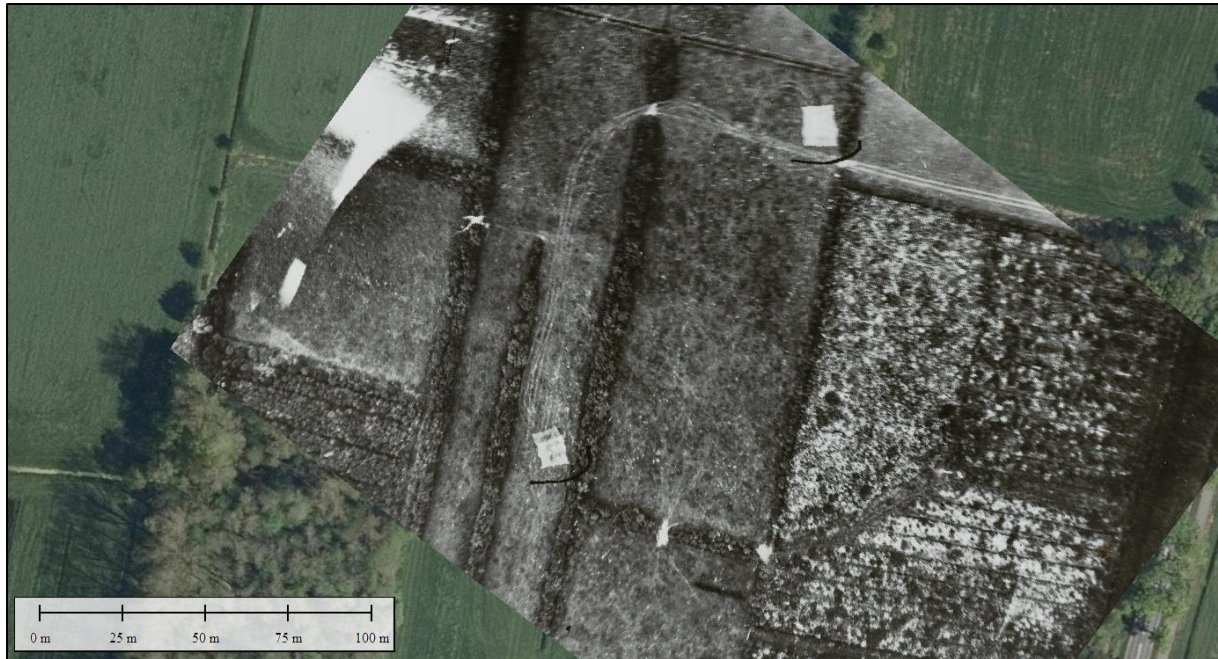
- 📌 **Meidagen 1940;**
- 📌 **De luchtoorlog;**
- 📌 **Verdedigingswerken;**
- 📌 **De bevrijding.**

In onderstaande paragrafen worden per onderdeel enkele voorbeelden van de onderzoeksresultaten getoond.

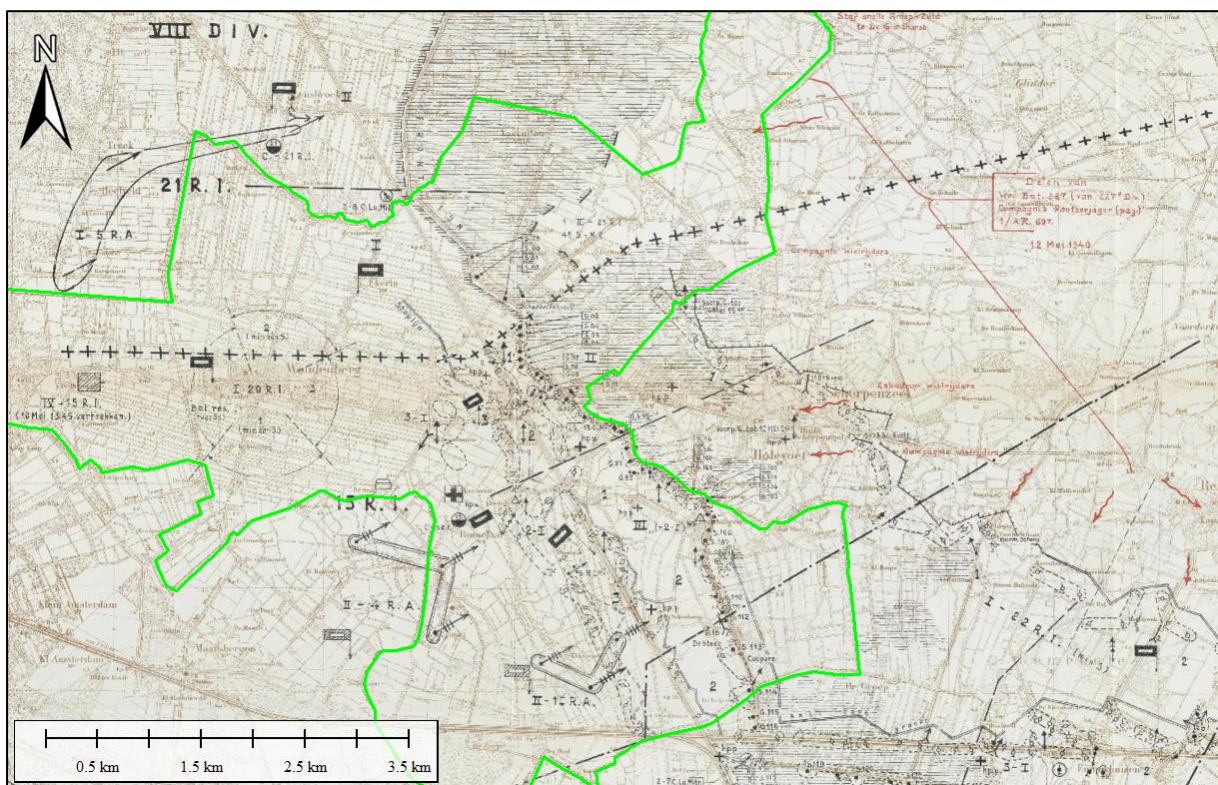
2.2 Meidagen 1940

Aan de oostgrens van de gemeente Woudenberg wordt tijdens het interbellum de Grebbelinie aangelegd. De frontlijn ligt langs het spoortracé Amersfoort-Kesteren en de Luntersche Beek. Deze lijn bestaat vooral uit betonnen kazematten, gietstalen koepelkazematten en verschillende ondersteunende stellingen (waaronder wapenopstellingen en loopgraven). Ook zijn enkele artilleriebatterijen in stelling gebracht. Vanaf september 1939 worden in Woudenberg en naastgelegen gemeenten duizenden militairen ingekwartierd, die te werk worden gesteld om de liniedijk te verhogen met materiaal dat vrijkomt bij het graven van de stellingen, loopgraven en commandoposten en het Valleikanaal.

De IIe divisie verdedigt de Valleistelling van Veenendaal tot en met Woudenberg. Deze divisie bestaat op 10 mei uit verschillende infanterieregimenten, artillerieeenheden en ondersteunende afdelingen. De divisiereserve bestaat uit een bataljon pantserafweergeschut en drie infanteriebataljons, waarvan één, het IV-bataljon van 15 R.I. ten westen van Woudenberg gelegen is.

Figuur 4. Nederlandse (gecamoufleerde) geschutopstellingen op landgoed Geerestein, januari 1940. Bron: NIMH; bron satellietbeeld: World Imagery.

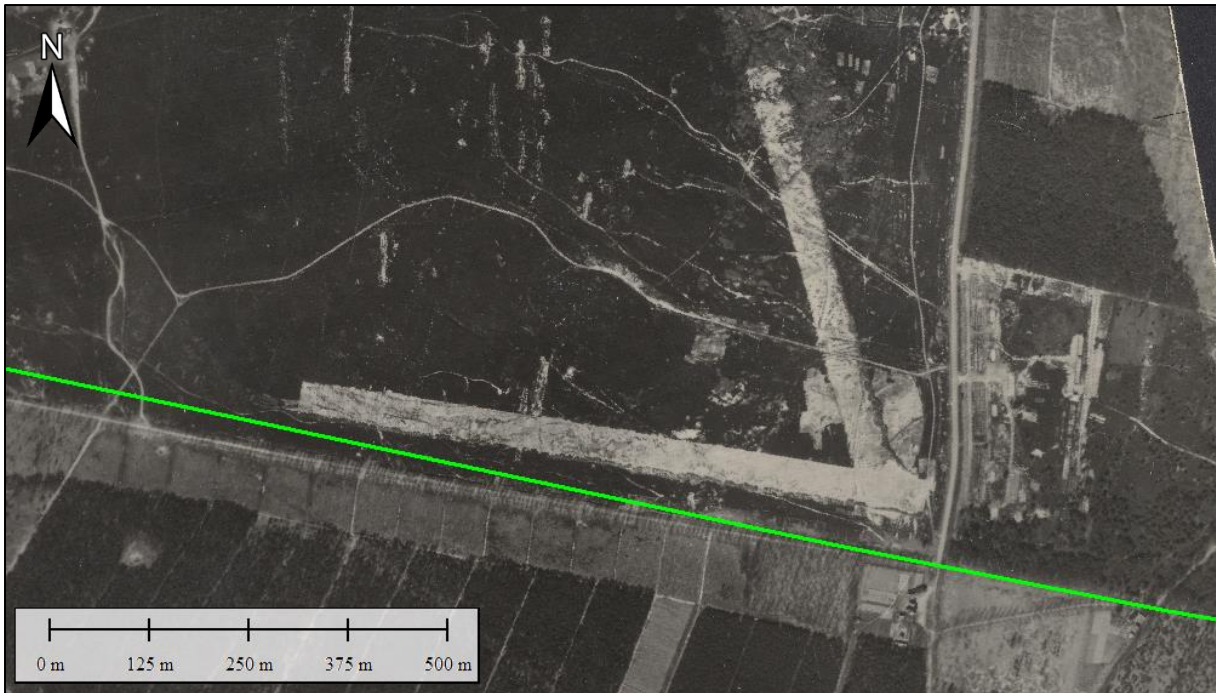
Figuur 5. De situatie in en rond Woudenberg van 10 tot 12 mei 1940. In zwart de posities en bewegingen van Nederlandse troepen, in rood de Duitse troepenbewegingen en aanvallen. Bron: NIMH, collectie 492.

2.3 Luchtoorlog

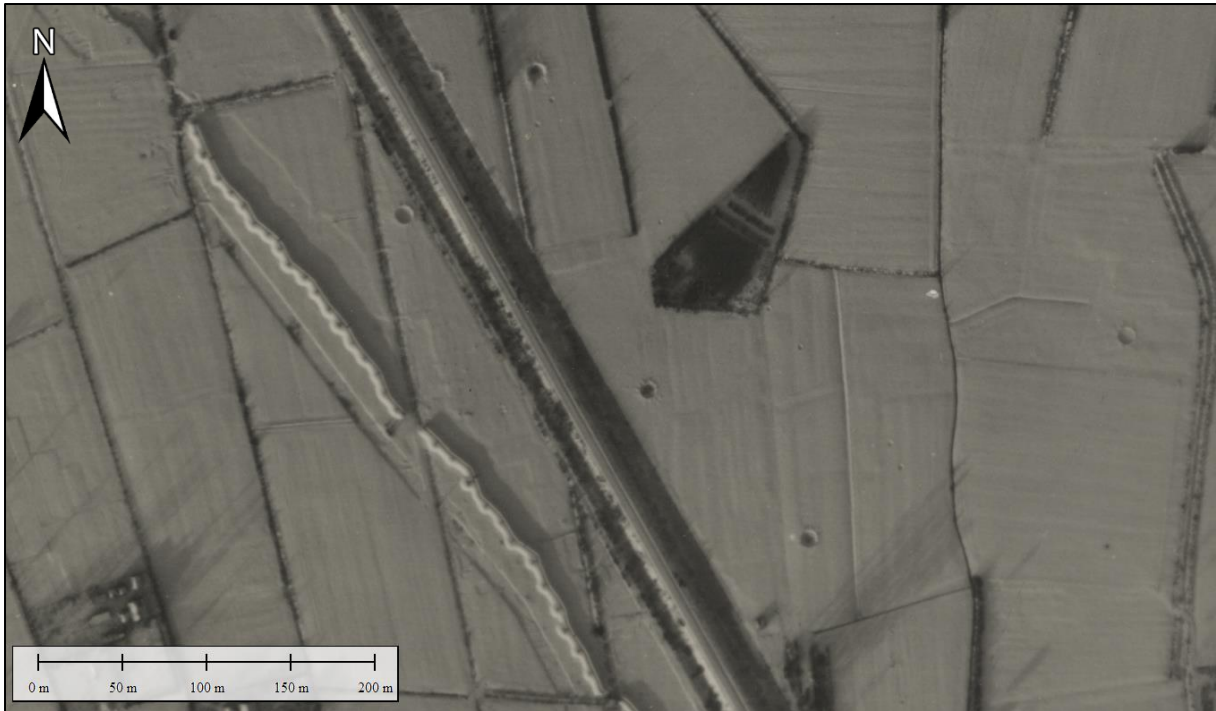
In de eerste jaren van de oorlog heeft Woudenberg relatief weinig te lijden onder geallieerde lucht-aanvallen. In 1940 wordt tegenover Pannenkoekenhuis Bergzicht, ten oosten van de Treekerweg, een schijnvliegveld (*Scheinflugplatz 21*) aangelegd. Dit schijnvliegveld dient ter afleiding van het vliegveld Soesterberg. In de loop van 1942 blijkt deze afleiding enkele malen effectief. Verschillende malen voeren Britse lichte bommenwerpers aanvallen uit op het veld, waarbij ze melden

'Soesterberg' te hebben getroffen. De invloed en omvang van deze aanvallen is gering. Vanaf september 1944 krijgt met name het zuidoostelijke gedeelte van de gemeente Woudenberg tot en met maart 1945 te maken met herhaaldelijke bombardementen door geallieerde jachtbommenwerpers. Daarbij worden tientallen bommen met gewichten van 250 en 500 lb en verschillende bommen met een gewicht van 1000 lb afgeworpen op de spoorkruising Overberg. Ook de spoortracés Amersfoort-Kesteren en Utrecht-Veenendaal worden herhaaldelijk getroffen. Op verschillende momenten worden ook raketbeschietingen uitgevoerd op de spoorkruising, het spoor ten noorden daarvan (Amersfoort-Kesteren), maar ook op het voormalig station Woudenberg. Behalve bombardementen vinden tevens enkele vliegtuigcrashes plaats, waarvan de exacte locatie in veel gevallen echter niet kan worden vastgesteld.

Figuur 6. Scheinflugplatz 21, het veld dat diende ter afleiding van de actieve Fliegerhorst Soesterberg, op 8 april 1945. Luchtfotonummer 4082.

Figuur 7. Inslagen van afwerpmunitie langs het spoortracé Amersfoort-Kesteren. Luchtfoto 22 januari 1945. Luchtfotonummer: 3154.

2.5 Verdedigingswerken

Vanaf medio 1944 onderneemt de Duitse *Wehrmacht* pogingen de Grebbelinie weer in staat van verdediging te brengen. Opmerkelijk genoeg wordt de linie 'omgedraaid' en gericht op een aanval vanuit het westen. De Grebbelinie wordt omgedoopt tot *Pantherstellung* en voorzien van nieuwe versterkingen. In juni 1944 meldt de Nederlandse verzetsgroep 'Albrecht' het volgende:

*Langs Valleikanaal loopt oude Grebbelinie: Bunkers en mitr.nesten worden thans weer hersteld.*²

² NIOD, toeg.nr. 190a, inv.nr. 25.

Figuur 8. Verschillende Duitse verdedigingswerken, waaronder loopgraven, wapenopstellingen en een geschutopstelling (rechtsboven) aan de Stationsweg te Woudenberg op 3 februari 1945. Luchtfotonummer: 4143.

2.6 Bevrijding

In april 1945 blijken de Duitse inspanningen om de *Pantherstellung* in te richten tevergeefs. In de loop van de maand bevrijden Canadese troepen het oosten en noorden van Nederland. Hierdoor kunnen de Duitse eenheden in het westen niet langer via de Afsluitdijk ontsnappen. Zij verschansen zich vanaf dat moment achter de *Pantherstellung*. Op 22 april krijgen de Canadezen opdracht deze linie zo dicht mogelijk te naderen, maar niet aan te vallen. Op last van Eisenhower mag het *1 Canadian Corps* niet verder oprukken in een poging het Westen van Nederland gewapenderhand in te nemen. De Duitse capitulatie voorkomt een treffen tussen de Canadezen en de bezetting van de *Pantherstellung*. Het einde van de oorlog betekent echter niet direct het vertrek van de in Woudenberg aanwezige Duitse troepen. Op 9 mei trekken onderdelen van de 346. Infanterie Division door de gemeente naar de Leusderheide, de plaats waar zij ontwapend zullen worden. De manschappen worden in grote aantallen in een groot omheind bosgebied op landgoed Den Treek bijeengebracht. Volgens Canadese tellingen na de overgave bestond de divisie uit ca. 11.000 man. Na de ontwapening wordt gebruik gemaakt van de Duitse militairen om al het militaire materiaal (inclusief munitie) te ordenen en af te voeren. In de bossen langs de Doornseweg worden percelen ingericht waar zij bivak moeten houden. Op de rand van de Leusderheide vond de daadwerkelijke ontwapening plaats. Aan de noordoostelijke punt van de heide wordt een materiaaldump voor oorlogsmateriaal ingericht. De Nederlandse Mijnopruimingsdienst begon na de oorlog met het opruimen van de achtergebleven munitie en de vliegtuigbommen. Men werd hierbij geholpen door een heidebrand op 23 april 1947. Tijdens deze brand viel het exploderen van de munitie op. Daarom werd in augustus 1947 besloten om de heide opnieuw aan te steken. De gecontroleerde brand moest de aanwezige munitie ontsteken en resten konden op de kale vlakte gemakkelijker opgeruimd worden. In september werd een tweede stuk heide afgebrand aan de zuidrand van de Leusderheide (langs de noordgrens van de gemeente Woudenberg).

2.7 Eindproducten

Op basis van het geheel aan oorlogshandelingen en overige relevante gebeurtenissen (weergegeven in de chronologische gebeurtenissenlijst) heeft BeoBOM kaartmateriaal opgesteld. Op de zogenaamde gebeurtenissenkaart zijn deze oorlogshandelingen en gebeurtenissen ingetekend. De tweede kaart betreft de bodembelastingkaart, waarop het geheel van verdachte gebieden inzichtelijk is gemaakt. Daar de meest actuele versie van het CS-VROO (29 januari 2021) nog geen handvatten bevat met betrekking tot de afbakening van verdacht gebied, zijn de richtlijnen zoals beschreven in het WSCS-OCE als uitgangspunt genomen. Op de kaart zijn de volgende verdachte gebieden te onderscheiden:

BEO_001 Verdacht gebied klein-kalibermunitie, etc, (achtergelaten) Nederlands

- Binnen dit gebied kunnen OO in de vorm van klein-kalibermunitie, hand- en geweergranaten van Nederlandse origine, in achtergelaten toestand worden aangetroffen;
- Afbakend (horizontaal) op basis van locatie stellingen en contouren loopgraven afgebakend conform in het WSCS-OCE vermelde buffer, met inachtneming van luchtfotocorrectie;
- Afbakend op basis voorschriften stellingbouw (verticaal)

BEO_002 Verdacht gebied geschutmunitie 15 cm (achtergelaten) Nederlands

- Binnen dit gebied kunnen OO in de vorm van geschutmunitie met een kaliber van 15 cm, van Nederlandse origine, in achtergelaten toestand worden aangetroffen;
- Afbakend (horizontaal) op basis van locatie geschutopstellingen afgebakend conform in het WSCS-OCE vermelde buffer, met inachtneming van luchtfotocorrectie. Ter plaatse van munitieopslagplaatsen is een tolerantie/luchtfotocorrectie in acht genomen;
- Afbakend op basis voorschriften stellingbouw (verticaal).

BEO_003 Verdacht gebied klein-kaliber munitie, etc (achtergelaten) Duits

- Binnen dit gebied kunnen OO in de vorm van klein-kalibermunitie, hand- en geweergranaten en (munitie voor) granaatwerpers, van Duitse origine, in achtergelaten toestand worden aangetroffen;
- Afbakend (horizontaal) op basis van locaties wapenopstellingen/schuttersputten en contouren loopgraven, afgebakend conform in het WSCS-OCE vermelde methode, met inachtneming van luchtfotocorrectie
- Afbakend (verticaal) op basis voorschriften stellingbouw.

BEO_004 Verdacht gebied geschutmunitie tot 5 cm (achtergelaten) Duits

- Binnen dit verdachte gebied kunnen OO in de vorm van geschutmunitie, met een minimaal kaliber van 2 cm tot maximaal 5 cm, van Duitse origine, in achtergelaten toestand worden aangetroffen;
- Afbakend (horizontaal) op basis van locatie geschutopstellingen afgebakend conform in het WSCS-OCE vermelde buffer, met inachtneming van luchtfotocorrectie. Ter plaatse van munitieopslagplaatsen is een tolerantie/luchtfotocorrectie in acht genomen;

- 🔒 Afgebakend op basis voorschriften stellingbouw (verticaal).

BEO_005 Verdacht gebied geschutmunitie, 8,8 cm (achtergelaten) Duits

- 🔒 Binnen dit verdachte gebied kunnen OO in de vorm van geschutmunitie met een maximaal kaliber van 8,8 cm, van Duitse origine, in achtergelaten toestand, worden aangetroffen;
- 🔒 Afgebakend (horizontaal) op basis van locatie geschutopstellingen afgebakend conform in het WSCS-OCE vermelde buffer, met inachtneming van luchtfotocorrectie. Ter plaatse van munitieopslagplaatsen is een tolerantie/luchtfotocorrectie in acht genomen;
- 🔒 Afgebakend op basis voorschriften stellingbouw (verticaal).

BEO_006 Verdacht gebied afwerpmunitie, 250, 500 en 1000 lb (afgeworpen) Brits

- 🔒 Binnen dit verdachte gebied kunnen OO in de vorm van afwerpmunitie met een gewicht van 250 tot 1000 lb van Britse origine, in afgeworpen/gewapende toestand, worden aangetroffen;
- 🔒 Afgebakend (horizontaal) op basis van in de bombardementsgegevens genoemde doelwitten, als duikbombardement op point-target (inslagenpatroon onbekend). Voor de inslagen welke buiten deze contouren vallen is de onderlinge gemiddelde afstand, vermeerderd met een maximale ondergrondse horizontale verplaatsing (8,00 meter) en luchtfotocorrectie/tolerantie (10 meter) als uitgangspunt genomen;
- 🔒 Afbakening (verticaal) situationeel te bepalen op basis van (recente) sondeergegevens.

BEO_007 Verdacht gebied raketten 60 lb en geschutmunitie 20mm (verschoten), Brits

- 🔒 Binnen dit verdachte gebied kunnen OO in de vorm van raketten (60lb SAP) en geschutmunitie met een kaliber van 20mm, van Britse origine, in verschoten toestand, worden aangetroffen;
- 🔒 Afgebakend (horizontaal) op basis van inslagenpatronen waarbij de onderlinge gemiddelde afstand als uitgangspunt is genomen. Deze afstand is vermeerderd met 10 meter tolerantie/luchtfotocorrectie en 6,00 meter maximale ondergrondse horizontale verplaatsing;
- 🔒 Afbakening (verticaal) situationeel te bepalen op basis van (recente) sondeergegevens.

BEO_008 Verdacht gebied afwerpmunitie 250 tot 500 lb (afgeworpen) Brits

- 🔒 Binnen dit verdachte gebied kunnen OO in de vorm van afwerpmunitie met een gewicht van 250 tot 500 lb van Britse origine, in afgeworpen/gewapende toestand, worden aangetroffen;
- 🔒 Afgebakend (horizontaal) op basis van in de bombardementsgegevens genoemde doelwitten, als duikbombardement op line target (inslagenpatroon onbekend). Voor de inslagen welke buiten deze contouren vallen is de onderlinge gemiddelde afstand, vermeerderd met een maximale ondergrondse horizontale verplaatsing (8,00 meter) en luchtfotocorrectie/tolerantie (10 meter) als uitgangspunt genomen;
- 🔒 Afbakening (verticaal) situationeel te bepalen op basis van (recente) sondeergegevens.

BEO_009 Verdacht gebied landmijnen (gelegd/achtergelaten) Duits

- 1 Afbakening (horizontaal) op basis van de contouren van het mijnenveld zoals afkomstig uit de gegevens van de collectie mijnenveldkaarten, leg- en ruimrapporten van de EODD;
- 1 De afbakening (verticaal) is vastgesteld op 0,50m-MV (maaiveld Tweede Wereldoorlog).

Voor een nadere uitleg m.b.t. de afbakening wordt verwezen naar de chronologische gebeurtenissenlijst en GIS-data.

BEO_010 Achtergrondrisico

- 1 Locaties waar sprake is van een achtergrondrisico zijn vastgesteld op basis van gebeurtenissen waarbij onvoldoende aanknopingspunten bestaan voor een gegronde afbakening van een verdacht gebied. Echter, vanwege de aard van de gebeurtenis kan worden gesteld dat er sprake is van een achtergrondrisico met betrekking tot het aantreffen van OO. Deze gebieden zijn niet weergegeven als vlakken, waarbij de omvang veelal arbitrair is vastgesteld. Bij de uitvoering van werkzaamheden in de nabijheid van de als zodanig aangemerkte locaties adviseert BeoBOM het protocol 'spontaan aantreffen van OO' in acht te nemen.

BEO_100 Vrijgegeven gebied

- 1 Op de bodembelastingkaart zijn diverse vrijgegeven gebieden weergegeven. Deze gebieden zijn reeds in het verleden door derden onderzocht. De contouren van deze gebieden zijn indicatief weergegeven op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde gegevens. Indien op de als vrijgegeven locaties bodemwerkzaamheden worden uitgevoerd, dienen ter aller tijde de oorspronkelijke gegevens, t.w. het proces-verbaal van oplevering of kaartmateriaal te worden gehanteerd. De in de bodembelastingkaart opgenomen gegevens kunnen niet zonder meer als uitgangspunt worden genomen.

BEO_101 Naoorlogs geroerd

- 1 Op de bodembelastingkaart zijn tevens gebieden weergegeven die sinds de Tweede Wereldoorlog blijken de uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) verkregen gegevens in meer of mindere mate zijn geroerd. De mate waarin verticale bodemroering heeft plaatsgevonden is vastgesteld op minimaal 0,50m-MV, doch dient situationeel te worden bepaald.

BEO_102 Naoorlogs geroerd (riolering)

- 1 Het kaartmateriaal bevat tevens een weergave van de na 1945 aangelegde riolering. Uitgangspunt hiervoor vormen de door opdrachtgever aangeleverde gegevens. Bij de bepaling van de omvang van de met de aanleg van deze riolering gemoeide bodemroering (in horizontale dimensie) is uitgegaan van een buffer van minimaal 0,75 meter aan weerszijden. Aangenomen mag worden dat het naoorlogs aangelegde riool tot de bodem (bodem

onderzijde riool) als onverdacht kan worden beschouwd. Informatie met betrekking tot de diepteligging van het riool van na 1945 kan worden opgevraagd bij de gemeente.

Onverdacht gebied

- De op de OO bodembelastingkaart niet als ‘verdacht gebied’ aangeduide locaties kunnen worden beschouwd als onverdacht gebied. Dat wil zeggen: niet meer verdacht dan de overige onderzochte Nederlandse bodem waar geen sprake is van specifieke aanwijzingen voor de aanwezigheid van OO. Onverdacht betekent niet dat hier geen OO kunnen worden aangetroffen, enkel dat er op basis van de beschikbare bronnen geen concrete aanwijzingen zijn gevonden ter plaatse van dit gebied een verdacht gebied af te bakenen.

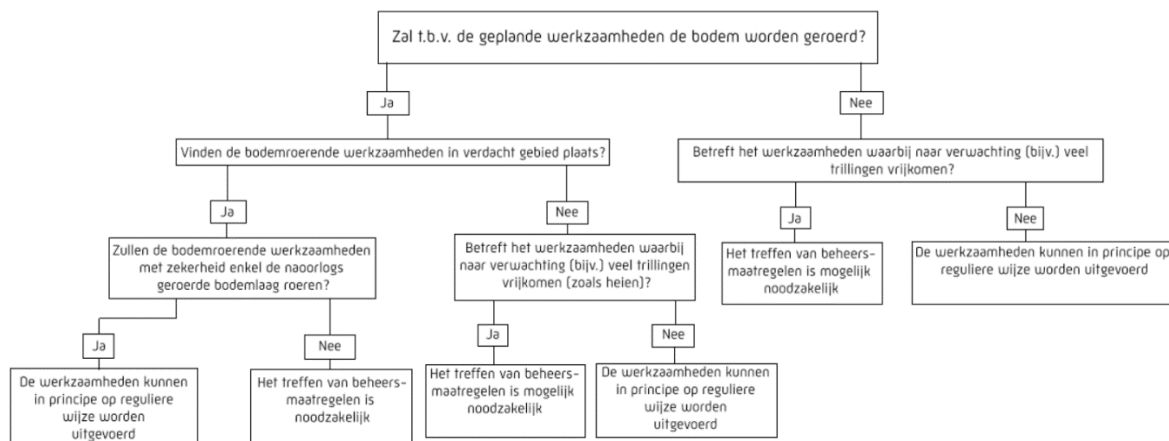
Voor een nadere uitleg m.b.t. de afbakening wordt verwezen naar de chronologische gebeurtenissenlijst en GIS-data.

Conclusie en advies

Recentelijk verleende de gemeente Woudenberg BeoBOM en RAAP de opdracht tot het uitvoeren van een gemeentebreed Historisch Vooronderzoek Ontplofbare Oorlogsresten (hierna: Risicokaart OO) en gelijktijdige aanvulling van de archeologische verwachtingskaart. Voorliggend onderzoek is opgesteld conform de meest actuele versie van het vrijwillig Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse Ontplofbare Oorlogsresten (29 januari 2021). In dit certificatieschema wordt een onderscheid gemaakt tussen een vooronderzoek conflictperiode (1939-1945) en een vooronderzoek na-conflictperiode (1946-heden). Het huidige vooronderzoek betreft eerstgenoemde.

Op basis van de geraadpleegde bronnen is een tweetal kaarten opgesteld, waarvan de bodembelastingkaart de verdachte gebieden in de gemeente Woudenberg weergeeft. Om inzichtelijk te maken hoe de kaart gebruikt moet worden en hoe de gemeente wordt geadviseerd om te gaan met de verschillende verdachte gebieden in geval er binnen de gemeente Woudenberg werkzaamheden worden uitgevoerd, is onderstaand indicatief stroomschema opgesteld.

Bovengetoond schema geldt als een indicatief beslissingsschema. In geval er binnen verdacht gebied zal worden gewerkt, dienen mogelijk beheersmaatregelen te worden getroffen om te zorgen voor een veilige werkplek en directe omgeving. Beheersmaatregelen kunnen variëren van een aanvullend vooronderzoek (AVO) na-conflictperiode, tot een Risicoanalyse OO, een opsporingsproces of overige maatregelen. Wanneer de geplande werkzaamheden uitsluitend plaatsvinden in een met zekerheid naoorlogs geroerde bodemlaag of anderzijds de verdachte bodem in zijn geheel niet roeren (dus ook niet door middel van trillingen welke het verdachte gebied zullen beroeren), dan kunnen de werkzaamheden in principe vanuit OOO-oogpunt op reguliere wijze worden uitgevoerd. Werkzaamheden in onverdacht gebied kunnen in de regel vanuit OOO-oogpunt eveneens op reguliere wijze worden uitgevoerd, tenzij het werkzaamheden betreft welke invloed hebben op het verdachte gebied ondanks dat deze buiten het verdachte gebied worden uitgevoerd. Te denken valt aan werkzaamheden waarbij bijvoorbeeld veel trillingen vrijkomen, zoals heiwerkzaamheden. Trillingen kunnen zich ondergronds verplaatsen, zodanig dat OO in verdacht gebied alsnog kunnen worden beïnvloed. In geval van twijfel wordt geadviseerd contact op te nemen met BeoBOM.

Afkortingen en begrippen

AVO	Aanvullend vooronderzoek (na-conflictperiode)
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
CE	Conventionele Explosieven (sinds 1 januari 2021 Ontplobbare Oorlogsresten)
CS-VROO	Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyses Ontplobbare Oorlogsresten
EODD	Explosieven Opruimingsdienst Defensie
MORA	Meldings-, Opdracht- en Ruimrapport (EODD)
NGE	Niet Gesprongen Explosieven
OCE	Opsporing Conventionele Explosieven
OO	Ontplobbare Oorlogsresten
OOO	Opsporing Ontplobbare Oorlogsresten
PLS-OOO	Projectleiderssamenvatting OOO
RA-OO	Risicoanalyse Ontplobbare Oorlogsresten (voorheen Projectgebonden Risicoanalyse of PRA)
WSCS-OCE	Werkveldspecifiek Certificatieschema voor Systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven

Bijlage 1. Geraadpleegde literatuur

Literatuur

Ten behoeve van een vooronderzoek worden diverse literatuurbronnen geraadpleegd, zowel enkele standaardwerken als eventuele specifieke regionale informatiebronnen (macro- en microniveau). In het CS-VROO zijn ten aanzien van literatuurbronnen de volgende (standaard)werken verplicht gesteld:

- 📖 Molenaar, F.J., *De luchtverdediging in de meidagen 1940 (2 delen)* ('s-Gravenhage 1970);
- 📖 Nierstrasz, V. E. e.a., *De strijd op Nederlands grondgebied tijdens de Wereldoorlog II, diverse delen* ('s-Gravenhage);

Specifiek voor het huidige projectgebied zijn daarnaast onderstaande literatuurbronnen verzameld en geraadpleegd:

- 📖 Amersfoort, H., Kamphuis, P., *Mei 1940. De strijd op Nederlands grondgebied* ('s-Gravenhage 2012);
- 📖 Blokker jr., Jan, *Oorlog in je achtertuin verhalen van de Grebbelinie* (Zwolle, 2010);
- 📖 Eversteijn, T., *Bombardementen, raketbeschietingen, neergekomen V-wapens en militaire vliegtuigverliezen in de periode 10 mei 1940 - 5 mei 1945* (z.p. 2011);
- 📖 Huurman, C., *Het spoorwegbedrijf in oorlogstijd, 1939-'45* (Eindhoven 2001);
- 📖 Klep, Christ en Ben Schoenmaker (red.), *Bevrijding van Nederland 1944-1945. Oorlog op de flank* ('s Gravenhage 1995);
- 📖 Kooij, D. van der, *Vijf dagen oorlog in Nederland (10 t/m 14 Mei '40)*;
- 📖 Korthals-Altes, A., *Luchtgevaar. Luchtaanvallen op Nederland 1940 – 1945* (Wormer 1984);
- 📖 Middlebrook, M. en Everitt, C., *The Bomber Command War Diaries. An operational reference book 1939-1945* (Surrey 2011);
- 📖 Polak, R., *Afgemarcheerd! De ontwapening van 13.000 Duitse soldaten in afwachting van hun voettocht naar Duitsland, Leusden 9-23 mei 1945* (Leusden 2018);
- 📖 Schipper, *Oorlogs- en bevrijdingsmonumenten in Woudenberg* (Woudenberg, 2015);
- 📖 Stades-Vischer, Elisabeth en Karen Veenland-Heineman, *Woudenberg. Geschiedenis en architectuur* (Utrecht 1999);
- 📖 Woudenberg, H.M., *Renswoude, Scherpenzeel, Woudenberg in de Tweede Wereldoorlog; het leven in 't hart van de Gelderse vallei 1939-1945* (Woudenberg 1995);
- 📖 Zwanenburg, G.J., *En nooit was het stil... Kroniek van een luchtoorlog* (2 dln., z.p., z.j.).

Bijlage 2. Geraadpleegd archiefmateriaal

Ten behoeve van dit vooronderzoek is een aantal archiefstukken uit het provinciaal en de relevante gemeentelijke archieven geïnventariseerd en geanalyseerd. De geraadpleegde stukken zijn hieronder in een overzicht, met vermelding van toegangs- en inventarisnummers, opgenomen. Indien er staat aangegeven dat een dossier als 'relevant' is beoordeeld, betekent dit dat er in het betreffende dossier gegevens zijn aangetroffen die als indicaties of contra-indicaties³ kunnen worden beschouwd voor de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten binnen- of in de omgeving van het projectgebied. Indien een dossier wordt aangemerkt als zijnde 'niet relevant', dan betekent dit dat er in het betreffende dossier geen indicaties of contra-indicaties zijn aangetroffen voor de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten binnen het projectgebied. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om personeelslijsten, financiële gegevens of regelgeving die verder niets zeggen over de aanwezigheid van OO binnen het projectgebied. In dat geval staat de precieze reden vermeld. Indien relevant, is de gevonden informatie weergegeven in de tabel met chronologische gebeurtenissen, verderop in deze rapportage.

0500 Gemeente Woudenberg

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
0500	924	Inkwartieringsstaat van het 21e regiment infanterie van het eerste legerkorps over de maand maart 1940	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	931	Stukken betreffende het inrichten van een teruggebogen weerstandslijn bij Woudenberg, met kaartjes, 1939.	Ja
	932	Stukken betreffende de ingebruikneming van percelen door het leger, 1940.	Nee, geen betrekking op het achterblijven van CE.
	934	Stukken betreffende de aanvraag tot steun bij herstel van beschadigde gebouwen, [1940].	Ja
	935	Stukken betreffende de opgave van de geleden schade als gevolg van oorlogsgeweld, plundering en vernieling, 1940.	Ja

0505 Gemeentebestuur Woudenberg, 1944-1975

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
0505	621	Processen-verbaal van luchtaanvallen en gevonden explosieven en stukken betreffende Luchtbeschermingsdienst Woudenberg, 1942-1945.	Ja
	622	Staten van door de marechaussee opgemaakte processen-verbaal en veroordelingen, met hierop betrekking hebbende stukken, 1943-1945.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.

³ Onder indicatie wordt verstaan: gebeurtenis/informatie die een aanwijzing vormt dat het onderzoeksgebied, of een gedeelte daarvan, verdacht is op de aanwezigheid van OO. Een contra-indicatie betreft een gebeurtenis/informatie die een aanwijzing vormt dat het verdacht gebied, of een gedeelte daarvan, als onverdacht kan worden aangemerkt.

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
	624	Stukken betreffende het toezicht op het bezit van wapens en munitie, 1943-1948.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	625	Correspondentie met het landelijk en provinciaal gezag inzake het handhaven van de openbare orde, 1943-1945.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	630	Stukken betreffende de vordering van woonhuizen op grond van het Algemeen Vorderingsbesluit 1940 ten behoeve van de Duitse Weermacht en oorlogsslachtoffers, 1944-1945.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	631	Stukken betreffende inkwartiering en vorderingen door en ten behoeve van geallieerde militairen en de vergoedingen daarvan, 1944-1950.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	632	Stukken betreffende vorderingen van gebouwen, vervoermiddelen, goederen en diensten door de Duitse bezetters, 1944-1945.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	633	Processen-verbaal en strafbeschikkingen van strafbare feiten gepleegd in de gemeente Woudenberg, alsmede register van deze strafbeschikkingen, 1944.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	637	Rapport uitgebracht aan de Commissaris der Provincie Utrecht door de burgemeester omtrent de situatie in Woudenberg, 1944.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	638	Verordening van de Chef Militair gezag betreffende de directe periode na de bevrijding, met een inventarisatie van de situatie in Woudenberg, 1945-1947.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	639	Stukken betreffende het verzamelen en registreren van goederen berustend bij Nederlandse burgers en afkomstig van de Duitse Weermacht en andere Duitse instanties, 1945-1946.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	640	Opdracht van de Militaire Commissaris voor Utrecht aan de politie om periodiek rapport uit te brengen inzake de openbare orde en veiligheid, 1945.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	642	Minuut van een brief van de burgemeester aan de Ruestungs-Inspektion te Utrecht inzake glasschade aan het bejaarden-tehuis 'Geerestein' veroorzaakt door het neerstorten van een V1, 1945.	Ja

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
	647	Stukken betreffende de melding en ruiming van achtergebleven wapens en explosieven uit de periode 1940-1945, 1945-1950, 1958, 1962-1963, 1970-1975.	Ja
	1094	Lijsten van ingekwartierde Duitse militairen en stukken betreffende vergoeding van de daarvoor gemaakte kosten, 1945.	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.

Utrechts Archief

1202 Commissaris der Koningin in de Provincie Utrecht 1920-1954

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
1202	235	Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1940 mei-juli	Ja
	236	Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1940 aug.-dec	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	237	Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1941	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.
	640	Meldingen van burgemeesters in de provincie van in de gemeente plaatsgevonden luchtaanvallen en andere gebeurtenissen welk direct verband houden met de oorlogshandelingen, 1942-1943	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.

1136 Militair gezag in de provincie Utrecht

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
1136	259	Ingekomen en minuten van uitgaande stukken, 1945	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.

943 - NS, dienst vervoer en dienst exploitatie

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
943	661-665	Registers van onregelmatigheden (1940-1945)	Nee, geen directe betrekking

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
			op gemeente Woudenberg

Nationaal Archief Den Haag

In het Nationaal Archief worden standaard diverse collecties geraadpleegd, in het bijzonder de beide als verplicht gestelde toegangen 2.04.53.15 (Binnenlandse Zaken/Rijksinspectie Luchtbescherming te Den Haag 1940-1943) en 2.04.110 (collectie krantenknipsels). Daarnaast zijn verschillende overige collecties welke betrekking hebben op bombardementen, oorlogsschade, verdedigingswerken en diverse andere onderwerpen geraadpleegd.

2.04.53.15 Inspectie bescherming bevolking tegen luchtaanvallen

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
2.04.53.15	42	Ingekomen en minuten van uitgegane brieven van en aan diverse overheidsinstellingen 1940 – 1941 42 Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht	Ja
	74	Meldingen en processen-verbaal ontvangen van gemeenten over geallieerde luchtactiviteiten 1940-1941 Utrecht, 1940-1941	Ja

2.04.110 Ministerie van Binnenlandse Zaken: Korps Hulpverleningsdienst

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
2.04.110	20-22	Registers met krantenknipsels inzake explosieven, 1945-1959	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	27	Register met krantenknipsels inzake ongevallen met oorlogstuig, 1965-1970	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg

2.08.88 Bureau Financiering Wederopbouw Publiekrechtelijke Lichamen

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
2.08.88	152	Woensdrecht-Zijpe. Stukken betreffende de vergoeding van de kosten die uitgegeven zijn voor de ruiming van explosieven, door de overige instanties. 1948 - 1979	Ja

2.13.16 Hoofdkwartier Veldleger

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
2.13.16	883	Luchtfoto's van stellingen	Ja
	966	Luchtverdedigingskring Utrecht Soesterberg	

2.13.210 Commissie van proefneming

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
2.13.210	23	Staten onontplofte projectielen (1940)	Ja
	24	Stukken ruimen landmijnen	Ja
	25	Ingekomen stukken ruimen mijnen (1940)	Ja
	26	Ingekomen stukken ruimen mijnen (1941)	Ja
	28	Onschadelijk maken NGE en vliegtuigbommen (1941-1942)	Ja

2.13.25 Militair Gezag

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
2.13.25	1567	Stukken betreffende de ruiming van mijnen en andere explosieven	Ja
	1568	Rapporten censuurdienst PTT betreffende bominslagen	Nee, geen aantoonbare betrekking op het project-gebied.

2.13.71 Ministerie van Defensie te Londen

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
2.13.71	368	Stukken over luchtbombardementen in Nederland (1944-1945)	Ja
	576	Luchtaanvallen op Nederland (1940-45)	Ja
	577	Luchtaanvallen en inundaties (1944-45)	Ja
	1895	Provincie Utrecht	Ja
	1910	Woudenberg. 1945 1945	Ja

Bundesarchiv

RL 2 Luftlageberichte

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
RL2	205 t/m 269	Luftlageberichte mei 1940 t/m november 1941	Ja

RM7 Luftwaffenführungsstab, Luftlageberichte

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
RM7	344 t/m 353	Luftlageberichte augustus-november 1940	Nee, geen aantoonbare betrekking op het projectgebied.

Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)

Ten behoeve van het vooronderzoek worden in het NIOD ten minste de collecties van het Departement van Justitie (toegangsnummer 216k) en het *Generalkommissariat für das Sicherheitswesen – Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West* (toegangsnummer 077) geraadpleegd. In de collectie van het Departement van Justitie bevinden zich processen-verbaal met betrekking tot bomafwerpen en andere luchtoorloggerelateerde gebeurtenissen in een aantal Nederlandse gemeenten. In de collectie van het *Generalkommissariat* bevindt zich een relatief compleet overzicht van bomafwerpen en overige luchtoorloggerelateerde gebeurtenissen in Nederland tussen september 1940 en april 1941.

077 Generalkommissariat für das Sicherheitswesen (Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West)

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
077	1328	Dagberichten van de Befehlshaber der Ordnungspolizei Den Haag betreffende vijandelijke luchtaanvallen, 1940-1941	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	1735	Lagemeldungen van de diverse Verbindingsoffiziere, 1944	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	1759	Berichtgevingen betreffende neergekomen vliegtuigen, 1943	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	1801	Register van de Technische Nothilfe Befehlsstelle met vermelding van de verrichte werkzaamheden, 1944	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg

216k Departement van Justitie

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
216k	178	Dagboek van de Inspectie Luchtbescherming, 10 augustus 1942 – 12 april 1945	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	179	Hoofdinspectie Luchtbeschermingsdienst: ingekomen en minuten van uitgegane stukken, 16 december 1942 – 21 november 1944	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	180	Rapporten van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politiekorpsen en de Marechaussee inzake het geven van het sein luchtalarm, het neerstorten van vliegtuigen en vliegtuigonderdelen en de vondst van niet-ontploffte explosieven, 23 juni 1943 - 28 april 1944	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
	185	Echt-Zwolle	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	186	Meldingen van verschillende gemeenten betreffende ongevallen, beschietingen, bombardementen en het afwerpen van (lege) benzinetanks door vliegtuigen	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	637	Register van ingekomen en uitgaande telefonische berichten, 28 oktober - 8 december 1944	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg

Behalve bovengenoemde toegangen worden standaard enkele collecties geraadpleegd welke mogelijk aanvullende informatie bevatten over bijvoorbeeld luchtaanvalen en/of de aanwezigheid van Duitse troepen, troepenposities of verdedigingswerken (190a).

190a Groep Albrecht 1943-1947

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
190a	1	Enige eindverslagen, alsmede gegevens over medewerkers van de groep Albrecht, afkomstig uit de volgende sectoren: het Noorden, Overijssel, de Achterhoek en Twente, D. A. A. (= Deventer, Arnhem, Apeldoorn), de Veluwe en Gelderland, Alblasserwaard en de Betuwe, Utrecht, Amersfoort, Amsterdam, Woerden, Zuid-Holland, Zeeland, Zuid-Nederland, 1945.	Ja
	48	Provincie Utrecht, diverse steden en dorpen	Nee, geen aantoonbare betrekking op het project-gebied.
	49	Provincie Utrecht, diverse steden en dorpen (vervolg)	Nee, geen aantoonbare betrekking op het project-gebied.
	116	Map, bevattende fotografische reproducties van diverse niet nader gerubriceerde notities en berichten (merendeels in handschrift), afkomstig van de groep Albrecht, z.d.	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	117	Map, bevattende fotografische reproducties van diverse niet nader gerubriceerde notities en berichten (merendeels in handschrift), afkomstig van de groep Albrecht, (vervolg) z.d.	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	122	Portefeuille, bevattende door de groep Albrecht verzamelde of vervaardigde schetsen, tekeningen, plattegronden e.d. van bunkers en andere verdedigingswerken, z.d.	Ja
	123	Portefeuille, bevattende door de groep Albrecht verzamelde of vervaardigde kaarten en plattegronden van diverse, niet nader geordende steden en dorpen in Nederland, z.d.	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
	124	Portefeuille, bevattende door de groep Albrecht verzamelde of vervaardigde kaarten en plattegronden van diverse, niet nader geordende steden en dorpen in Nederland, z.d.	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	125	Portefeuille, bevattende door de groep Albrecht verzamelde of vervaardigde kaarten en plattegronden van diverse, niet nader geordende steden en dorpen in Nederland, z.d.	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg
	140	Bevrijdingsrapporten, 1945	Nee, geen directe betrekking op gemeente Woudenberg

Collectie Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)

Onder bepaalde voorwaarden dienen uit het archief van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie verschillende collecties te worden geraadpleegd. Voor elk vooronderzoek wordt standaard onderzoek uitgevoerd in de collectie 575 'Duitse verdedigingswerken' om na te gaan of binnen of in de nabijheid van het projectgebied sprake is van de aanwezigheid van verdedigingswerken. Daarnaast wordt nagegaan of in de meidagen van 1940 mogelijk grondgevechten of artilleriebeschietingen hebben plaatsgehad. Hiervoor wordt allereerst onderzoek uitgevoerd in de collectie 492 'De strijd op Nederlands grondgebied tijdens de Wereldoorlog II'. Indien hier aanwijzingen uit voortvloeien voor het plaatsvinden van troepenbewegingen, beschietingen en/of grondgevechten, worden uit de collectie 409 'Gevechtsverslagen en -rapporten' de relevante gevechtsverslagen van de (mogelijk) daarbij betrokken Nederlandse eenheden geraadpleegd.

409 Gevechtsverslagen en rapporten mei 1940

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
409	501013	Verslagen met schets van de commandant van de 8e compagnie pioniers kapitein ir. Ch. C. van der Vlis	Ja
	502032	Luitenant adjudant van de IIe afdeling van het 15e regiment artillerie reserve 1e luitenant mr. J. van Andel	Ja

492 De strijd op Nederlands grondgebied tijdens de Wereldoorlog II / De Groene Serie

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
492	Hoofd-deel III Deel 2.3	De krijgsverrichtingen in de buitenprovinciën (zonder Zeeland); De verdediging van Noord-Limburg en Noord-Brabant	Ja
	Hoofd-deel III Deel 2.4	De krijgsverrichtingen in de buitenprovinciën (zonder Zeeland); De verdediging van Noord-Limburg en Noord-Brabant, kaarten	Ja

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
	Hoofd-deel III Deel 3,8	De operatiën van het Veldleger en het Oostfront -Vesting Holland	Nee, geen betrekking op gemeente Woudenberg
	Hoofd-deel III Deel 3,9	De operatiën van het Veldleger en het Oostfront-Vesting Holland, kaarten	Nee, geen betrekking op gemeente Woudenberg

575 Duitse verdedigingswerken in Nederland en rapporten van het Bureau Inlichtingen te Londen (1940-1945)

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
575	139	Datum: 27-11-1944 - 04-05-1945; Omschrijving: Diverse stukken met betrekking tot de inundaties in het Grebbegebied, Grebbelinie, de Hollandse Waterlinie en de Geldersche Vallei. Bevat ook militaire berichten uit de Grebbe, onder andere troepenverplaatsingen	Ja
	143	Datum: 15-04-1945; Schaal/code/blz.: E/2762/45; Omschrijving: Berichten betreffende inundaties en sluizen in Wijk bij Duurstede, Amsterdam, Utrecht, Nederhorst den Berg, Eemnes, Barendrecht, Grebbelinie, Baarn, Noordwijk, Brummen en Eindhoven	Ja
	163	Datum: 26-02-1944; Schaal/code/blz.: AC 1009; Omschrijving: 2e aanvullend rapport inundaties en overstromingen. Betreft onder andere de provincie Utrecht, niet regelbare waterinlaat, regelbare waterinlaat, Zuid-Holland, de Biesbosch, Noord-Holland, maatregelen van besturen van polders, waterschappen etc., Noord-Hollands Kanaal, kanaal Alkmaar-Winkel-Kolhorn, oostelijke ringvaart Heerhugowaard, brandstof en smeermiddelen voor gemalen, Betuwe, Lijmers, Grebbelinie, Groningen en Drenthe	Ja
	244	359 I tot en met VII Kroon, Locatie van verdedigingswerken in de Grebbelinie (tussen Grebbe en Amersfoort), waaronder bunkers, wegversperringen, tankgrachten, inundatievelden en het nieuwe Amsterdam-Bovenrijn kanaal, 10-04-1945	Ja
	327	Datum: 20-02-1945; Schaal/code/blz.: E/2267/45; Omschrijving: Slagorde en legering Duitse troepen in Woudenberg, bijgevoegd situatietekening	Ja
	463	Datum: 12-12-1944; Schaal/code/blz.: E/1470/45 (1:50.000) (1:10.000); Omschrijving: Berichten, plattegronden en schetsen betreffende verdedigingswerken rond Veenendaal en de Grebbeberg, tevens SperrgebietArnhem en Rhenen van Geheime Dienst Nederland (GDN)	Ja
	464	Datum: februari 1945; Schaal/code/blz.: E/1787/45; Omschrijving: Berichten betreffende verdedigingswerken bij de Grebbelinie en vliegveld Loosdrecht, tevens legering, uitrusting en omvang Duitse troepen in Zuid-Holland en Noord-Holland	Ja

Semi-Statistische Archiefdiensten Rijswijk

In het Semi-Statistisch archief van Defensie te Rijswijk is in de collectie MMOD (Mijn- en Munitieopruimingsdienst) nagegaan of binnen, of in de directe nabijheid van, het projectgebied in de periode 1945-1947 ruiming van ontplofbare oorlogsresten zijn uitgevoerd.

Sinds 1971 worden meldingen van ruiming (MORA's) van ontplofbare oorlogsresten centraal geregistreerd door de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD). De MORA's uit deze periode zijn eveneens ondergebracht in het SSA te Rijswijk en worden op aanvraag als scan aangeleverd. Meldingen van ruiming van na 2010 worden door de EODD alléén digitaal geregistreerd en in een excelbestand verstrekt.

Ten behoeve van de nauwkeurigheid en volledigheid wordt bij de aanvraag van MORA's ten allen tijde rekening gehouden met eventuele wijzigingen in de gemeentelijke indelingen in de periode 1971-2010 en mogelijk niet geheel correcte/foutieve registratie van de locatie (plaats/gemeente).

Om na te gaan of binnen, of in de directe nabijheid van, het projectgebied tevens sprake is van de aanwezigheid van mijnenvelden worden conform het CS-VROO standaard ook de gegevens uit de collectie mijnenveldkaarten, leg- en ruimrapporten van de EODD geraadpleegd.

Archief ruiming EOD

Toeg.nr	Inv.nr	Omschrijving	Relevant
-	-	Gegevens mijnenvelden (ruim- en legrapporten)	Ja
	-	Ruiming MMOD	Ja
	-	Ruiming EOD t/m heden	Ja

Bijlage 3. Geraadpleegd luchtfotomateriaal

Op basis van luchtfotoanalyse kan in veel gevallen een nauwkeuriger beeld ontstaan van de oorlogshandelingen die op een bepaalde locatie hebben plaatsgevonden en de sporen die deze mogelijk hebben achtergelaten. Sporen die zichtbaar kunnen zijn op luchtfoto's van goede kwaliteit zijn bijvoorbeeld kraters door artillerie- of bominslagen, aangelegde stellingen, versperringen of beschadigde of vernielde bebouwing. Als deze sporen (correct) worden geïnterpreteerd kunnen bijvoorbeeld inslaglocaties nauwkeuriger worden vastgesteld dan op basis van literatuur- of archiefonderzoek mogelijk zou zijn. Interpretatie van luchtfotomateriaal is niet altijd eenvoudig: door weersomstandigheden, (te) grote opnamehoogte en andere factoren kan de beeldkwaliteit onvoldoende zijn. Luchtfoto's blijven bovendien momentopnamen. Een bominslag kan bijvoorbeeld na enkele dagen door herstelwerkzaamheden al niet meer zichtbaar zijn. Om deze reden wordt te allen tijde getracht diverse luchtfoto's van variërende data en van goede kwaliteit aan te schaffen. Hoeveel luchtfoto's beschikbaar zijn, verschilt per locatie.

Ten behoeve van dit vooronderzoek is het beschikbare luchtfotomateriaal met betrekking tot de datums waarop de oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden geïnventariseerd in onderstaande luchtfotocollecties:

- 📁 Collecties 'JARIC' en 'ACIU' berustend bij Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland / National Collection of Aerial Photography te Edinburgh;
- 📁 Wageningen UR te Wageningen;
- 📁 Kadaster te Zwolle.

Voor de inventarisatie van luchtfotomateriaal in de buitenlandse luchtfotocollecties (JARIC en ACIU) is gebruik gemaakt van de diensten van de *Luftbilddatenbank* gevestigd in Estenfeld, Duitsland. Door deze instantie is een overzicht verstrekt van beschikbaar luchtfotomateriaal, waarbij tevens de kwaliteit en schaal is vastgelegd. Behalve de bovengenoemde luchtfotocollecties is ten behoeve van dit vooronderzoek tevens een inventarisatie van het beschikbare luchtfotomateriaal uitgevoerd in de collectie van het *Laurier Military History Archive* (LMHA).

Uit de geïnventariseerde luchtfoto's zijn de meest geschikte foto's geselecteerd. Bij deze selectie is rekening gehouden met dekking, opnamedatum in relatie tot de oorlogshandelingen, kwaliteit (eigen beoordeling) van het fotobeeld en de schaal. Het streven daarbij is luchtfoto's te gebruiken van (kort) vóór een gebeurtenis/oorlogshandeling, en van zo kort mogelijk ná de relevante gebeurtenis. Een belangrijke voorwaarde voor laatstgenoemde is dat de foto van zodanige kwaliteit is dat een interpretatie op oorlogsschade mogelijk is. Om de betrouwbaarheid van de conclusies te vergroten is zo mogelijk luchtfotomateriaal van meerdere verschillende opnamedata gebruikt. Over het algemeen kan worden gesteld dat hoe meer sprake is van (mogelijk) relevante oorlogshandelingen, hoe meer luchtfoto's worden geraadpleegd. Wanneer geen sprake is van enige (mogelijk) relevante (ingrijpende) oorlogshandelingen is volstaan met fotomateriaal van twee verschillende datums waarop de situatie binnen het projectgebied duidelijk zichtbaar is.

Geraadpleegd luchtfotomateriaal

Luchtfotonummer	Sortie	Datum	Schaal	Kwaliteit	Bron	Motivatie
589, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 603, 604, 619, 621, 623, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639	Onbekend	1937	Onbekend	Goed	DOTKA	Voor in kaart brengen situatie voor bezetting van de Grebbelinie
1457, 1458, 1495, 1498, 1500, 1501, 1565, 1567, 1569, 1570, 1571, 1732, 1733, 1735, 1736, 1737	Onbekend	1939	Onbekend	Goed	DOTKA	Voor het verkrijgen van inzicht in de (aanleg van) verdedigingswerken van de Grebbelinie.
414	H/266	28 september 1940	Onbekend	Goed	LUFT	Voor overzicht situatie ter plaatse van en in de omgeving van het schijnvliegveld. Er is geen overig luchtfotomateriaal beschikbaar gebleken waarmee de gevolgen van de oorlogshandelingen in mei 1940 kunnen worden vastgesteld.
325, 326, 327, 328	H/818	8 april 1941	Onbekend	Goed	LUFT	Voor het verkrijgen van inzicht in de situatie ter plaatse van het schijnvliegveld en terrein ten oosten en westen daarvan.
1005	C/869	17 januari 1943	Onbekend	Matig	LUFT	Voor de beoordeling van (eventuele) schade als gevolg van oorlogshandelingen ter plaatse van het schijnvliegveld SF21.
4046, 4047, 4049	E/678	4 december 1943	Onbekend	Goed	TOPOD	Voor beoordeling situatie rond spoor- en spoorkruising Overberg.
3100, 3101	4/0993	6 oktober 1944	1/17.000	Goed	LUFT	Voor vaststelling invloed bombardementen op spoorkruising Overberg
3226, 3227, 3229	4/1344	29 november 1944	1/9.500	Goed	LUFT	Voor vaststelling invloed bombardementen op spoorkruising Overberg
3104, 3105, 3106, 3107	4/1471	24 december 1944	1/10.800	Matig	LUFT/DOTKA	Voor het verkrijgen van inzicht in de verstoringen rond de spoorkruising Overberg.

Luchtfotonummer	Sortie	Datum	Schaal	Kwaliteit	Bron	Motivatie
4038, 4039	4/1525	26 december 1944	1/11.000	Goed	LUFT	Voor het achterhalen van de crashlocatie bij De Ekeris (8 december 1944)
4081, 4083, 4089	4/1618	14 januari 1945	1/10.800	Goed	DOTKA	Om inzicht te verkrijgen in de gevolgen van de bombardementen op het spoor Amersfoort-Kesteren en verdedigingswerken van de Pantherstellung
3151, 3152, 3154, 3156, 3157, 3159, 3161, 3163, 3165, 4155, 4157, 4159, 4161, 4163, 4165, 4167, 4168, 4170	4/1662	22 januari 1945	1/10.800	Goed	DOTKA	Voor het verkrijgen van inzicht in de verdedigingswerken van de Pantherstellung en gevolgen bombardementen spoortracé Amersfoort-Kesteren.
4134, 4136, 4138, 4141, 4143	4/1700	3 februari 1945	1/10.800	Goed	DOTKA	Voor verkrijgen inzicht verdedigingswerken Pantherstellung.
3120, 3121, 3133, 3134, 4113, 4114, 4115, 4116, 4117, 4118, 4119, 4120, 4121	106G/4833	15 maart 1945	Onbekend	Goed	DOTKA	Voor het verkrijgen van inzicht in en rond Woudenberg na het merendeel van de bombardementen.
4076, 4078, 4138, 4140, 4172	4/2103	23 maart 1945	1/7.600	Matig	DOTKA	Om volledige dekking te verkrijgen westelijk deel gemeente in maart 1945.
4082	4/2211	8 april 1945	1/10.800	Goed	DOTKA	Voor de beoordeling van (eventuele) schade als gevolg van oorlogshandelingen ter plaatse van het schijnvliegveld SF21.
1049	6/2071	16 april 1945	1/28.000	Matig	LUFT	Voor het verkrijgen van inzicht in de verstoringen rond de spoorkruising Overberg aan het einde van de oorlog. De kwaliteit van deze foto is echter zeer gering.
3053, 3055	106G/LIB/285	28 augustus 1945	Onbekend	Goed	LUFT	Voor het verkrijgen van inzicht in de verstoringen rond de spoorkruising Overberg na afloop van de oorlogshandelingen.

Figuur 13. Het geheel van geraadpleegd luchtfotomateriaal voor de gemeente Woudenberg. Bron: World Imagery.

Bijlage 4. Geraadpleegd eerder uitgevoerd onderzoek (losbladig)

Bijlage 5. Overige bronnen

- 📄 Algemeen Hoogtebestand Nederland (AHN)
- 📄 Archief OO-documentatie (BeoBOM)
- 📄 Basisregistratie Adressen en gebouwen (BAG)
- 📄 Beeldbank NIOD
- 📄 Canonvannederland.nl
- 📄 Collectie Legermuseum, arma 18 oorlogsbelevissen. Oorlogsbelevissen van 1-III-15RA met de 15 cm houwtser lang 15
- 📄 Database Studiegroep Luchtoorlog (SGLO)
- 📄 Delpher (krantenberichten)
- 📄 Google (Earth, Maps, Streetview)
- 📄 Grebbeberg.nl
- 📄 Grebbelinie.nl
- 📄 Grebbelinieinhetvizier.nl
- 📄 Publieke Dienstverlening Op de Kaart (PDOK)
- 📄 Sls39-45.nl
- 📄 Stichting Oud-Woudenberg
- 📄 Stukken opdrachtgever (RAAP)
- 📄 Topotijdreis
- 📄 World Imagery
- 📄 www.gemeentegeschiedenis.nl
- 📄 www.inoudeansichten.nl
- 📄 www.tracesofwar.nl
- 📄 Utrechtaltijd.nl
- 📄 Verslag ontwapening rond Soesterberg (z.p. z.j)
- 📄 www.vergeltungswaffen.nl
- 📄 wikipedia.org
- 📄 woudenbergopdekaart.nl

Bijlage 6. Ruimingen EODD

MORA	LIGPLAATS	AANTAL	BENAMING/SOORT	BIJZONDERHEDEN
19712086	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1 1 1	Geweerloop Kist kkm AT? kist (oefen)	Geen
19712135	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	6	Mijnen	[Toevoeging onleesbaar]
19712180	Nabij brug over de Grift aan de Ringpoel te Woudenberg		Geen resultaat	<p>Bevat ook een brief van de burgemeester van Woudenberg (8 oktober 1971). 'Onder verwijzing naar de brief van de Minister van Binnelandse Zaken d.d. 14 december 1970, nr. E.R. 70/U 8962 en het telefoongesprek d.d. heden met de luitenant Pools verzoek ik U zo spoedig mogelijk de explosieven op te ruimen nabij de brug over de Grift aan de Ringpoel in deze gemeente. Inmiddels zijn er door Uw dienst al 26 explosieven opgeruimd en verwacht wordt dat aldaar nog meer oorlogstuig aanwezig is'.</p> <p>'Woudenberg mora 71218 De mora's (meldingen) 2198, 2107 en 2188 werden geruimd op 14-10-71. Woudenberg 2180 werd bezocht voor een gesprek met een der gem. ambtenaren betreffende de gevraagde zoekactie. Na telefonische afspraak, werd op 19-10-71 door de gem. architect Dhr. Smit aan ondergetekende het gewenste onderzoek medegegeeld, en uitgevoerd, 30 lopende meter Grift. Lt. A. Pals de verdere gang van zaken bekend.'</p>

MORA	LIGPLAATS	AANTAL	BENAMING/SOORT	BIJZONDERHEDEN
19720522	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	24	Batterijen BA278	Geen
19721216	Zeisterweg	1	Brisantpantsergranaat van 8,8 cm	Geen
19732070	Nieuwbouwplan Wielwaal	1	Brisantgranaat van 8 cm, mortier	Geen
19732580	'Midden in het land'	1	Brisantpantsergranaat, 60 lbs, raket (60 lbs vliegtuigrak[et])	
19740512	De Grift nabij stuwbrug aan het eind van de Zuiderbroek	-	-	Verkenning voor zoekactie. De Grift wordt geprofileerd en uitgediept. Hiervoor is een zoekactie noodzakelijk, omdat omwonenden gewaarschuwd hebben dat in 1945 oorlogstuig in het water is geworpen nabij een stuwbrug aan het einde van de Zuiderbroek.
19742175	Zeisterweg 57	1	Brisantgranaat van 75 mm	Geen
19750089	De Grift nabij stuwbrug aan het eind van de Zuiderbroek	1	Schokbuis nr. 117	Verkenning. Tekening van locatie bijgevoegd
19750995	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1	Handgranaat	Duits, met ontsteker
19752653	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1	Handgranaat	Oudhollands
19760120	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1	'Schokbuis?'	Leeg
19762699	De Schans via Rijkspolitie	1	Scherfhandgranaat	Oud-hollands, met [?] trekontsteker
19762811	Schansgracht	1	Handgranaat	Oudhollands, compleet
19772607	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	300	Klein-kalibermunitie, diversen	
19792442	Voskuilerdijk 23	1	Brisantgranaat van 7,5 cm	Met schokbuis, Duits, verschoten
19810133	Laagerfseweg, langs de spoorweg Utrecht-Arnhem	1	Steelhandgranaat	Duits
19810135	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	Ca. 1200	Klein-kalibermunitie, 7,92 mm	Duits
19811054	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	3 ±200	Handgranaat MKII Patronen klein-kalibermunitie, diversen	

MORA	LIGPLAATS	AANTAL	BENAMING/SOORT	BIJZONDERHEDEN
19823199	Griftdijk 29	1	Brisantgranaatpatroon van 20 mm	Met schokbuis
		1	Patroonmagazijn gevuld met klein-kalibermunitie	Sten, gevuld met 20 patronen
		1	Rest pistool	
19832982	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	12	Slagpin Nr. 27 Mk I	
19840051	Binnenplaats, Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1	Handgranaat	Oudhollands, met ontsteker
19840116	De Heigraaf 11	1	Brisantgranaat van 75 mm	Met schokbuis, verschoten
19840253	Park, plan Laanzicht	-	-	Verzoek tot het uitvoeren van een onderzoek, nadat in een in te richten park in het plan Laanzicht een handgranaat gevonden is. Het af te zoeken terrein heeft een oppervlakte van 1000 m2, een tekening is bijgevoegd.
19840346	Park, plan Laanzicht	30	Patronen klein-kalibermunitie, diversen	Zie MORA 19840253
19840414	Stationsweg, Pothburg	1	Verbindingspen Baileybrug	Geen
19841924	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	-	-	'Melder was niet aanwezig, munitie was niet te vinden'
19841984	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie), in keukenkast	±1000	Klein-kalibermunitie	Geen
		1	Rookpot	
19843895	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1	Brisantpantsergranaat, 7,5 cm	Niet verschoten, leeg, zonder ontsteker
19850171	Stationsweg 239	1	Brisantgranaat van 2 cm	Met schokbuis, verschoten
19850405	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1	Brisantgranaat van 7,5 cm	Oudhollands, met restant ontsteker
19861531	Laagerfseweg 20	-	-	Verzoek tot het opruimen van een nog onbekend aantal explosieven, o.a. mortiergranaten, op het perceel Laagerfseweg 20. Bij nader inzien was het betreffende stuk grond reeds uitgegraven tot op 1 meter

MORA	LIGPLAATS	AANTAL	BENAMING/SOORT	BIJZONDERHEDEN
				diepte i.v.m. aanleg gas en waterleiding, waardoor er is besloten geen zoekactie te houden.
19870751	Meent 10	-	-	Verkenning zoekactie na melding explosieven in de achtertuin. Het betreft een voorwerp van ±20 cm met staartvinnen, begraven op een diepte van 1,50 meter. Plattegrond bijgevoegd.
19871650	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1	Brisantgranaat van 15 cm	Restant, zonder ontsteker
19872100	Meent 10	1	Rookhandgranaat van 2 inch, mortier	Zie MORA 19870751. Plattegrond bijgevoegd.
19882083	Voskuilerdijk 40	1	Handgranaat	Oudhollands
19892045	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	-	-	1 vermoedelijk contragewicht van een olielamp, geen explosief
19900037	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	±200	Klein-kalibermunitie	-
19910062	Stationsweg 239	1	Brisantgranaat van 2 cm	Met schokbuis, verschoten
19910105	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	2	Patronen .50	Geen
		±30	Patronen los, 7,62 mm	
19930043	Willem de Zwijgerlaan 1 Woudenberg (Rijkspolitie)	1	Bom, SD-10	Met restant springstof en ontsteker, incompleet, Duits
		±500	Klein-kalibermunitie, diversen	
19970831	In de omgeving Austerlitz	-	-	'Handgranaat was niet meer te vinden'
19971008	Geitenwei, Meent 10	1	Schroot	Geen
19971320	Huigenslaan 4 (elders gevonden)	1	Brisantgranaat van 2 inch, mortier	Met ontsteker No. 151/161, niet verschoten
19971930	Landasweg 4	1	Schroot	Geen
19980650	Stationsweg-oost 239	1	Pantserbrisantgranaat van 20 mm	Verschoten
19981597	Brinkkanterweg 26	1	Schroot	Geen
20000066	Maarten van Rossumweg 19	1	S-mijn 35	Duits, antipersoneel
20031521	Koningslaan 3	-	-	Verzoek om een vooronderzoek naar de vermoedelijke aanwezigheid van een

MORA	LIGPLAATS	AANTAL	BENAMING/SOORT	BIJZONDERHEDEN
				vliegtuigbom op het perceel Koningslaan 3. Op het perceel is gedurende de meidagen een zware granaat of lichte vliegtuigbom tot ontploffing gekomen. Bovendien zijn op het perceel voorheen hulzen van vliegtuigboordmunitie gevonden. Uit het vooronderzoek zijn geen aanwijzingen gekomen dat er mogelijk meerdere explosieven in het gebied zijn neergekomen. Een opsporingsactie wordt niet noodzakelijk geacht.
20041295	Voortuin, Evertsenlaan 13	1	Schroot	Geen
20071646	Witte de Witlaan	1	Fosforhandgranaat, No. 77	Met ontsteker No. 247, compleet
20080702	Oudenhorsterlaan 23	1	Brisantgranaat van 7,5 cm, Flak, Mle28	Met restant tijdontsteker, verschoten
		1	Loodmantel projectiel van 12 cm	Verschoten
20080768	J.F. Kennedylaan 147	2	Schroot	
20100631	Zeisterweg 3	1	Brisantgranaat GR28, van 7.5 cm	Met restant ontsteker, verschoten, Frans
20100635	Voskuilerdijk, naast nummer 33	1	Brisantgranaat van 12	Met schokbuis No. 12/13/14, verschoten
20131073	Zeisterweg (Henschotermeer)	1	Schroot, schokbreker	Geen
20140243	Heygraeff 9	1	Schroot	Geen
20141374	Bosrand 19	4	Klein-kalibermunitie	Geen
20141374	Bosrand 19	1	Rookgranaat 25 pponder	Met tijdschokbuis No 221 (verschoten)
20151943	De Steeg 2	1	Brisantgranaat 7,5 cm (Frans)	Met restant ontsteker (verschoten)
20160792	Zeisterweg 106	1	Brisantpantsergranaat 5 cm	Met BodenZunder 5103 (verschoten)
20171909	Natuurgebied Den Treek	1	Bom, brisant, 40 lb	Met neuspistool No 33 (gewapend)
20171909	Natuurgebied Den Treek	1	Mijnontsteker, Tellermine 42	Geen
20171909	Natuurgebied Den Treek	100	Klein-kalibermunitie	Diverse
20180630	Witte de Withlaan 3	1	Schroot	Bleek na controle en identificatie schroot te zijn.
20181662	Griftdijk	1	Scherfhandgranaat No 1	Met restant ontsteker

Bijlage 7. Mijnevelden (ruim- en legrapporten)

Bladn.	Veldnr.	Datum gelegd	Aantal/type gelegd	Datum geruimd	Aantal/type geruimd	Bijzonderheden	Verdacht ja/nee
377	7 Deelvelden 'A', 'B' en 'C'	21 april 1945 23 april 1945 (deels verplaatst)	Deelveld 'B' op 21 april 1945 aangevuld met: 107 Minen 35 mit T-Mi Zdr 3 T-Minen 42 mit T-Min Zdr 43 (deelveld 'B') Totaal aantal gelegd: 359 R-Mi. 43 374 T-Mi. 42 m. T-Min. Zdr 43' Deelveld 'A' 50 Riegelmine 43 100 S-Mine 42 met ZZ 42	9 juli 1946 Opnieuw gezocht 12 juli 1946 7 augustus 1947	Op 9 juli 1946 'twee bommen van 50 kg'	In het legrapport voor deelvelden A, B en C staat 'Nachmeldung. Am 21.4.1945 wurden im Mi.Feld B 107 Minen 35 mit T-Mi Zdr und 3 T-Minen 42 mit T-Min Zdr 43 nachverlegt. der Steg bei Obj 8 ist verdrahtet und mit 10 Sprengk. u. 2. Sprengbüsche vermint. Anzahl der verlegten Minen: 359 R-Mi. 43 374 T-Mi. 42 m. T-Min. Zdr 43' Voor deelveld 'A' is de volgende 'Minennachmeldung' aangetroffen: (Locatie: 'Nordostw. Hamersveld, bei Obj. Nr. 8'. Op 23 april 1945 'verplaatst' (Neuverlegt) door Unteroffizier Schuh. 50 Riegelmine 43 en 100 S-Mine 42 met ZZ 42. Als aantekening op deze 'Minennachmeldung' staat 'In Minensperre no. 63 "Lisa" enthalten'.	Ja. De ruimingsgegevens van deze velden is incompleet. Het is niet bekend wanneer de drie deelvelden (A, B en C) zijn geruimd en hoeveel mijnen daarbij zijn aangetroffen.
377	7 Deelveld 'H'	21 t/m 24 april 1945	250 Tellermine 42 waarvan 153 met T-Mi. Zdr. 42 en 97 T.Mi. Zdr 43.	Mei 1945	246 Tellermine 42	Dit veld werd in mei 1945 geruimd. Bij deze ruiming werden 246 Tellermine 42 geruimd. 4 Tellermine 42 worden vermist. Als verklaring voor vermissing wordt gegeven: 'Die restlichen 4 T-Minen sollten von englischen Pionieren mit Hilfe von Minensuchhunden aufgenommen werden'.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.
377	7 Deelveld 'J'	21 t/m 24 april 1945	124 Tellermine 42 187 Riegelmine 43 100 Schützenmine 42	Mei 1945	124 Tellermine 42 180 Riegelmine 43 87 Schützenmine 42	Tussen 21 en 24 april 1945 werden door 3. Kompanie/Fallschirmjäger-Pionier-Bataillon 6 de volgende aantallen mijnen gelegd in 'Teilfeld J' van Minensperre 'Lisa'. 124 Tellermine 42 187 Riegelmine 43 100 Schützenmine 42	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.

Bladn.	Veldnr.	Datum gelegd	Aantal/type gelegd	Datum geruimd	Aantal/type geruimd	Bijzonderheden	Verdacht ja/nee
						<p>Op een onbekende datum in mei 1945 worden door een andere eenheid, 2. <i>Kompanie/ Pionier-Bataillon 346</i> de volgende hoeveelheden mijnen geruimd:</p> <p>124 <i>Tellermine 42</i> 180 <i>Riegelmine 43</i> 87 <i>Schützenmine 42</i></p> <p>In totaal zijn 7 <i>Riegelmine 43</i> en 13 <i>Schützenmine 42</i> vermist. Als verklaring van vermissing wordt gegeven:</p> <p><i>‘Die restlichen auf den Wegen verlegt: sind wahrscheinlich schon vorher von Zivilisten aufgenommen worden.’</i></p> <p>Naar deze 20 vermiste mijnen wordt op 12 juli 1946 opnieuw gezocht, maar bij dit onderzoek worden geen mijnen aangetroffen.</p>	
377	7 Deelveld ‘K’	21 t/m 24 april 1945	215 <i>Riegelmine 43</i> 10 <i>Tellermine 35</i> 3 <i>Tellermine 42</i>	7 mei 1945	209 <i>Riegelmine 43</i> 10 <i>Tellermine 35</i> 3 <i>Tellermine 42</i>	<p>21 tot en met 24 april 1945 werden in dit veld (K) gelegd:</p> <p>215 <i>Riegelmine 43</i> 10 <i>Tellermine 35</i> 3 <i>Tellermine 42</i></p> <p>Op 7 mei 1945 worden geruimd: 209 <i>Riegelmine 43</i> 10 <i>Tellermine 35</i> 3 <i>Tellermine 42</i></p> <p>Van de <i>Riegelmine 43</i> worden nog 6 vermist. Als reden voor vermissing wordt gegeven: <i>‘Die restlichen 6 R-Minen sind wahrscheinlich nicht mehr verlegt’.</i> Op 12 juli 1946 wordt</p>	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.

Bladn.	Veldnr.	Datum gelegd	Aantal/type gelegd	Datum geruimd	Aantal/type geruimd	Bijzonderheden	Verdacht ja/nee
						opnieuw naar deze mijnen gezocht, maar deze worden niet aangetroffen.	
377	7 Deelvelden K1, K2, K3 en 'Baumsperren' 1 en 2	12 tot 24 april 1945	21 Riegelmine 43 (Teilfeld K1) 11 Riegelmine 43 (Teilfeld K2) 18 Riegelmine 43 (Teilfeld K3) 6 Sprengkörper (Baumsperre 1) 1 Sprengbüsche en 8 Sprengkörper (Baumsperre 2).	10 mei 1946 Teilfeld[er] K1, K2, K3 en Baumsperren 1 & 2 21 Riegelmine 43 (Teilfeld K1) 11 Riegelmine 43 (Teilfeld K2) 18 Riegelmine 43 (Teilfeld K3) 6 Sprengkörper (Baumsperre 1) 1 Sprengbüsche en 8 Sprengkörper (Baumsperre 2).	'Teilfeld K1' 21 Riegelmine 43 'Teilfeld K2' 11 Riegelmine 43 'Teilfeld K3' 18 Riegelmine 43 'Baumsperre 1' 6 Sprengkörper 'Baumsperre 2' 1 Sprengbüsche en 8 Sprengkörper	Dit veld: 'Minensperre Nr. 63 "Lisa"' bestond uit meerdere deelvelden. In deelvelden K1, K2, K3 en 'Baumsperre[n] 1 en 2 werden van 21 tot 24 april 1945 gelegd: 21 Riegelmine 43 (Teilfeld K1) 11 Riegelmine 43 (Teilfeld K2) 18 Riegelmine 43 (Teilfeld K3) 6 Sprengkörper (Baumsperre 1) 1 Sprengbüsche en 8 Sprengkörper (Baumsperre 2). Op 10 mei 1946 werden door 1./Pionier Battalion 346 de volgende aantallen mijnen geruimd: 21 Riegelmine 43 (Teilfeld K1) 11 Riegelmine 43 (Teilfeld K2) 18 Riegelmine 43 (Teilfeld K3) 6 Sprengkörper (Baumsperre 1) 1 Sprengbüsche en 8 Sprengkörper (Baumsperre 2). Er worden geen mijnen vermist.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.
377	9	Onbekend	Onbekend	27 juni 1947	Geen	Legdatum, aantal/type mijnen onbekend. Geen mijnen vermist en geen verklaring voor vermissing gegeven.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding

Bladn.	Veldnr.	Datum gelegd	Aantal/type gelegd	Datum geruimd	Aantal/type geruimd	Bijzonderheden	Verdacht ja/nee
							afbakening verdacht gebied.
377	11	Onbekend	Onbekend	23 mei 1946	Geen	Legdatum, aantal/type mijnen onbekend. Geen mijnen vermist en geen verklaring voor vermissing gegeven.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.
377	12	Onbekend	Onbekend	23 mei 1946	Geen	Legdatum, aantal/type mijnen onbekend. Geen mijnen vermist en geen verklaring voor vermissing gegeven.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.
377	13	Onbekend	Onbekend	23 mei 1946	Geen	Legdatum, aantal/type mijnen onbekend. Geen mijnen vermist en geen verklaring voor vermissing gegeven.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.
377	19	Onbekend	Onbekend	27 mei 1946	22 Holl[andse] mijnen 1 T. Mijn 35 8 T.Mijn 42 8 granaten	In het ruimrapport wordt geen melding gemaakt van vermissing van mijnen	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.
378	3	-	-	-	-	In ruimrapport: 'See for documents and clearance certificate 386/2G, 3G	-
386	1	Onbekend	Onbekend	21 en 22 oktober 1946	6 granaten (Flak)	Legdatum, aantal/type mijnen onbekend. Geen mijnen vermist en geen verklaring voor vermissing gegeven.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.
387	2/3	-	-	-	-	Voor doc. en cl. Certificate zie no. 387/1G	-
386	4	3 en 4 mei 1945	400 granaten 7,5 cm	1 ^e ruiming 9 en 14 mei 1945. 2 ^e ruiming 22 en 23 oktober 1946	1 ^e ruiming 400 granaten 7,5 cm	Mijnenveld 'Giraffe'. In één van de bijbehorende ruimrapporten staat dat ook op 23 mei 1946 '[n]ader onderzoek' heeft plaatsgehad. Daarbij	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende

Bladn.	Veldnr.	Datum gelegd	Aantal/type gelegd	Datum geruimd	Aantal/type geruimd	Bijzonderheden	Verdacht ja/nee
					2 ^e ruiming 4 granaten 7,5 cm	zijn geen mijnen aangetroffen. Ook op 8 juli van dat jaar werd een ruiming uitgevoerd, waarbij niet wordt gesproken over daadwerkelijke ruiming van mijnen, of van vermissing. Wat de aanleiding voor deze 'extra' ruiming is geweest kan niet met zekerheid worden vastgesteld.	aanleiding afbakening verdacht gebied.
386	6/7	Onbekend	Onbekend	23 mei 1946	Geen	Legdatum, aantal/type mijnen onbekend. Geen mijnen vermist en geen verklaring voor vermissing gegeven.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.
387	8	-	-	-	-	In ruimrapport: 'See for documents and clearance certificate 386/2G, 3G	-
387	17	Onbekend	Onbekend	24 mei 1946	Geen	Legdatum, aantal/type mijnen onbekend. Geen mijnen vermist en geen verklaring voor vermissing gegeven.	Nee. De beschikbare gegevens geven onvoldoende aanleiding afbakening verdacht gebied.

Bijlage 8. Chronologische gebeurtenissenlijst (losbladig)

Bijlage 9. BB20-074-VO-01-OT-01 Gebeurtenissenkaart (losbladig)

Bijlage 10. BB20-074-VO-01-OT-02 Bodembelastingkaart (losbladig)

Bijlage 11. Protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten

(losbladig)